

"Waar de kat op de loer ligt, lopen de muizen sneller." ("Gevleugelde woorden van Lin Piao").

De huidige situatie en de taken van de SAP

Politieke resolutie van het 17de Nationaal Congres van de SAP/LCR

Inhoudstafel:

1. Tussen reactie en weerstand
2. Een systeemcrisis zonder voorgaande
3. Specifiek Belgische kenmerken
4. De taken van de SAP

I. Tussen reactie en weerstand

1. Het kapitalisme maakt sinds 2008 een systeemcrisis (economische crisis, ecologische crisis, voedselcrisis...) mee, die al haar inherente tegenstellingen bloot legt en verscherpt. We bevinden ons op een historisch keerpunt en alle planetaire evenwichten worden hierdoor verstoord.

De “crisissen in de crisis” volgen elkaar in versneld tempo op en ze worden steeds diepgaander: financiële en bankencrisis in 2007-2008, wereldrecessie in 2008-2009, openbare schulden crisis sinds 2010, beurscrash in de zomer van 2011, Griekse schipbreuk, crisis van de eurozone, failliet van Dexia... De crisis die in 2008 uitbrak, treft het kapitalisme in zijn hart en toont duidelijk het failliet aan van de neoliberale oplossingen die door de burgerij voorgesteld worden om het hoofd te bieden aan de “lange neergaande golf” waarin het systeem zich sinds de recessie van 1973-1975 bevindt. Het neoliberaal model is er niet in geslaagd een nieuwe “lange opgaande golf” in gang te zetten. Het is er enkel in geslaagd de belangrijkste tegenstellingen van het systeem voor zich uit te schuiven en te spreiden in de tijd tot ze opnieuw met volle kracht opdoken sinds 2008-2009.

Ondanks deze duidelijke mislukking hebben de heersende klassen geen wisseloplossing: ze zijn niet in staat terug te keren naar een ander, neokeynesiaans, model, want dat zou vandaag onvermijdelijk een sterke daling van de winstvoet met zich mee brengen. De heersende klasse probeert dus integendeel de functionering van vóór het uitbreken van de crisis van 2008-2009 te herstellen door een verscherping van de neoliberale politiek die die crisis veroorzaakte. Dat is de belangrijkste tegenstelling van de periode die voor ons ligt.

Na de "Keynesiaanse" fase van sterke groei tijdens de dertig "vette" naoorlogse jaren ("Les Trente Glorieuses" 1945-1978), gevolgd door de "neoliberale" fase van zwakke groei, die gepaard ging met het ontstaan van massawerkloosheid en de opkomst van de onzekerheid die de dertig "magere" jaren ("Les Trente Piteuses" 1979-2008) hebben gekenmerkt, is het kapitalisme in een impasse beland, waar het niet uit kan geraken zonder de processen van uitbuiting en onderdrukking van de arbeidersklasse te versterken, door het opleggen van een brutale sociale achteruitgang, of zelfs een massale vernietiging van productiekrachten door grootschalige oorlogen.

Deze verscherping van de sociale achteruitgang maakt de bestaande orde echter ook kwetsbaarder, want ze wakkert de sociale weerstand aan en ondermijnt de ideologische hegemonie van de heersende klasse. De heersende klassen van West-Europa, Noord-Amerika en Japan laten de belofte van een “betere regulering van het kapitalisme” vallen en leggen in hun landen soberheidsplannen op die niet vergelijkbaar zijn met die van de voorgaande drie decennia –zelfs als ze niet even hard zijn als de Structurele Aanpassingsplannen die door het IMF en de Wereldbank aan vele landen van de Derde Wereld opgelegd werden.

De gevolgen van de crisis hebben de specifieke sociale en politieke tegenstellingen verscherpt en zo sinds eind 2010 een krachtig revolutionair en volks proces in gang gezet in heel de arabisch-islamitische wereld. Die revolutionaire golf draagt er op haar beurt toe bij weerstand op planetaire schaal te stimuleren, meer bepaald in het Zuiden van Europa waar de

bijzonder brutale soberheidsplannen een massale mobilisatie van de arbeid-st-ers en de volkeren uitlokken, waarvoor de beweging van de “Indignados” (verontwaardigden) symbool staat. Die beweging breidt zich nu uit naar Israël en de Verenigde Staten, en bereikt stilaan ook de landen van Noord-Europa.

De globale crisis zal dus nog voortduren. In het “beste geval” voor de kapitalisten, zal het economisch herstel zeer langzaam zijn, met zeer zwakke groeicijfers, afgewisseld met min of meer heftige episodische schokken. In het slechtste geval zou een nieuwe ineenstorting van het financieel en banksysteem een nieuwe recessie, nog zwaarder dan die van 2009, kunnen veroorzaken, en zich ontwikkelen tot een langdurige depressie. Wat ook het scenario is, moet de arbeidersbeweging zich voorbereiden op belangrijke gevechten en grondige sociale, politieke en geostrategische omwentelingen in de komende jaren. Dat plaatst de revolutionaire marxisten voor nieuwe uitdagingen en verantwoordelijkheden. De centrale inzet van ons Congres is bijgevolg zeer duidelijk: de huidige tendensen begrijpen en onze organisatie voorbereiden om het hoofd te bieden aan deze nieuwe periode.

2. Het doorvoeren van een neoliberale politiek is niet gebeurd zonder weerstand, maar deze weerstand is vooral uitgedraaid op nederlagen.

Dit was in het bijzonder het geval in de industriële sectoren die tegelijkertijd het meest bedreigd werden door de ontwikkeling van de mondialisering en de delocalisaties, en tijdens de 30 “vette” jaren de bolwerken van de arbeidersbeweging vormden. Maar de soms verbeterde weerstandsbewegingen - zoals die van de Franse (1979), Britse (1980) en Belgische (1982) metaalbewerkeren of die van de Britse mijnwerkers (1984-85) - werden verslagen, met een aanzienlijke verzwakking van de syndicale bolwerken en een globale achteruitgang van de strijdbaarheid van de werkers als gevolg. Een deel van de nationale soberheidsplannen botste eveneens op weerstand (zoals Hertoginnedal in 1986, het Globaal Plan in 1993 en het Generatiepact in 2005 voor België), maar ook die stakingsbewegingen liepen in bijna alle gevallen uit op een nederlaag.

In die omstandigheden lijkt de kapitalistisch-imperialistische pletwals zo vreselijk machtig, op zowel economisch, politiek, ideologisch, mediatiek als militair vlak, dat elke weerstand gedoemd lijkt te mislukken. In de context van de neoliberale mondialisering en van het diepe historische diskrediet van het socialistische project, hebben de massawerkloosheid, de eensgezindheid van de partijen rond de neoliberale politieke en de spectaculaire verslechtering van de sociale krachtsverhoudingen geleid tot individualisme, onverschilligheid, ontreddeering, demoralisatie en zelfs wanhoop in de rangen van de uitgebuitenen en de verdrukten.

Voor wie over een voldoende hoog inkomen beschikt, dient het consumentisme ("consumerism") als zielige compensatie voor de armzalige sociale relaties. Voor de anderen wordt het bestaan overheerst door de imperatieven van het materiële overleven. In de illusie zich te beschermen, klampen brede lagen van de bevolking zich vast aan de ergste autoritaire projecten : “securitaire”, racistische, seksistische, imperialistische en xenofobe projecten. Over het algemeen is deze tendens in de periode 1979-2008 geleidelijk aan gaan overheersen in alle Europese landen en ook vandaag is zij nog duidelijk dominant.

3. Maar, doorheen zijn neoliberale fase, heeft het kapitalisme ook blijk gegeven van een steeds diepere sociale, politieke, ecologische en ideologische crisis. De legitimiteit van het systeem wordt daardoor zeer ernstig ondermijnd.

De afwezigheid van een werkelijk geloofwaardig perspectief van betekenisvolle verandering langs electorale weg, het geweld van de kapitalistische aanvallen, de arrogantie van de heersende klasse, het holle hedonisme (streven naar maximale bevrediging der behoeften) van de rijken die een lui leventje leiden, de corruptie, de toenemende onrechtvaardigheid en ongelijkheid, de milieurampen waarvan de armen het slachtoffer zijn zonder er verantwoordelijk voor te zijn... dat alles voedt een geweldig potentieel van revolte en geeft aanleiding tot positieve verzuchtingen, die niet kunnen worden gesust door reactionaire pseudo-oplossingen. De zogenaamde triomf van het kapitalisme heeft een ongezien diepe beschavingscrisis van het kapitalisme zelf veroorzaakt die de slachtoffers van het systeem ertoe brengt zich vragen te stellen over de zin van het sociale bestaan.

De andersglobalistische beweging, die ontstaan is aan het begin van de jaren 2000 was een eerste gevolg en een eerste kiem van dat in vraag stellen van het kapitalisme, zelfs indien haar invloed, in de ontwikkelde kapitalistische landen, vaak beperkt bleef tot bepaalde sectoren van de jeugd en intellectuele lagen van de werknemers. Onder de invloed van de crisis van 2008 en van de brutale soberheidspolitiek die daarop volgde heeft deze tendens tot betwisten van de logica van het systeem een bredere sociale dimensie aangenomen, die tot uiting is gekomen in de recente sociale mobilisaties in Spanje, Griekenland, Slovenië en in mindere mate in Portugal, evenals in de referenda over het water en de kernenergie in Italië.

4. Met betrekking tot de subjectieve factor wordt de huidige situatie dan ook gekenmerkt door twee tegengestelde bewegingen: enerzijds een neiging tot terugplooiën op zichzelf en sociale passiviteit veroorzaakt door de demoralisatie en een diep gevoel van onmacht, dat vandaag nog overheerst, en anderzijds een tendens tot het in vraag stellen van het systeem, die zich nog in een embryonaal en onzeker stadium bevindt, maar groeit, gescherpt door een gevoel van dringendheid tegenover de veelvormige crisis van dit systeem.

5. Een zo tegenstrijdige situatie kan uiteindelijk slechts op twee zaken uitlopen: revolutie of reactie.

In dat verband is het nuttig de conjunctuur sedert het einde van de "Vette Jaren", meer in het bijzonder sedert de neoliberale draai van 1980, te vergelijken met die van de dertiger jaren van de vorige eeuw. Men stelt vast dat de ritmes –tot nu toe– veel langzamer en de confrontaties veel meer verspreid en minder gewelddadig zijn. (In Europa merkt men nochtans in bepaalde landen een versnelling en een verscherping van de klassenstrijd, tegenover het offensief van “de nieuwe economische ‘governance’ van de EU”.) Fundamenteel is het alternatief echter hetzelfde: dertig jaar na de neoliberale draai wordt de wereld eens temeer en op een meer dwingende manier dan ooit, objectief geconfronteerd met hetzelfde dilemma: socialisme of barbarij. Dit betekent natuurlijk niet dat de situaties identiek zouden zijn, dat de barbarij vandaag dezelfde vorm zou aannemen als toen, of dat de revolutie morgen dezelfde kenmerken zou vertonen. De geschiedenis herhaalt zich niet, en ze is ook niet aan het stotteren. De gelijkenis van de situatie met de jaren '30 vloeit voort uit het

feit dat het kapitalisme doorkruist wordt door dezelfde onoverkomelijke tegenstellingen, maar ten gevolge van de historische ontwikkeling gebeurt dit in een nieuwe context en op een nieuwe schaal.

6. Eén van de elementen van gelijkenis met de periode tussen de twee wereldoorlogen is het feit dat de tendens tot reactie zich in de ontwikkelde kapitalistische landen duidelijk versterkt.

De crisis, de werkloosheid en de soberheid bevorderen de angst, de opkomst van het individualisme en van het “ieder voor zich”, en verzwakken zo de solidariteit. In die context wakkeren de kapitalisten bewust het racisme en de xenofobie aan, om de aandacht van de arbeiders af te leiden van de werkelijke inzet, maar vooral om hen te verdelen, zodat fracties van de arbeidersklasse zich keren tegen andere fracties en daardoor de bekwaamheid van de arbeidersklasse om in de tegenaanval te gaan en haar gemeenschappelijke belangen te verdedigen verzwakt wordt. Het racisme kan rechtstreeks gebruikt worden om de soberheid te rechtvaardigen zoals in het geval van Griekenland. De Duitse media en politici hebben toen racistische clichés en vooroordelen rondgestrooid over de Griekse arbeiders die werden voorgesteld als spilzieke luiaards die boven hun stand leven, over de corruptie als nationale kwaal. Het Griekse volk zou bijgevolg zijn ongeluk enkel aan zichzelf te wijten hebben.

In Europa vertaalt zich dat met name in de electorale vooruitgang en de deel (rechtstreekse of onrechtstreekse) regeringsdeelname van populistische extreemrechts. Dit “nieuwe” xenofobe en securitaire extreemrechts heeft besloten in te zetten op de islamofobie –naast het “klassieke” racisme tegen migranten– en kaapt en misbruikt ook “progressieve” thema's zoals de scheiding tussen kerk en staat, het feminisme en de verdediging van de homoseksuelen. De veralgemening van de meest simplistische stereotypen die door dit “nieuwe extreemrechts” over de moslimgemeenschap worden verspreid, leidt tot de discriminerende wetten tegen hoofddoeken, boerka en niqab in Frankrijk, België, Denemarken en Nederland of het verbod van minaretten in Zwitserland. De aanslagen van juli in Noorwegen illustreren op dramatische wijze het gevaar dat de opgang van dit islamofobe extreemrechts en de “besmetting” van de samenleving door die ideeën betekenen. Niettemin verloopt de opkomst van dit “nieuwe extreemrechts” niet lineair; de recente electorale achteruitgang van de populistische partijen in Noorwegen, Denemarken en Zwitserland toont dat aan.

Anderzijds is er een fractie van extreemrechts die de voorrang van de strijd tegen de Islam als hoofdas in de propaganda en de opbouw in vraag stelt: de stroming die in Frankrijk (ideologie-exporterend land voor het Franstalige deel van het land) geanimeerd wordt door figuren als Dieudonné en Soral en die in België op een dubbelzinnige manier weerklank vindt in de marge van de solidariteitsbeweging met Palestina. In naam van een ultracampistische opvatting over de strijd tegen het zionisme en het imperialisme rehabiliteert deze stroming het begrip “joods complot”, dat als het ware het omgekeerde spiegelbeeld van het “moslimterrorisme” vormt in de racistische verbeeldingswereld in het begin van de 21ste eeuw.

Naast de verschillen in ritme, bestaat een ander verschil tegenover de jaren 30 erin dat die invloed niet geleid heeft tot de oprichting van authentieke fascistische partijen, die

gefinancierd worden door het grootkapitaal, m.a.w. strijdformaties die in staat zijn de verpauperde kleinburgerij of het lompenproletariaat op te zetten tegen de vakbeweging. Bijgevolg is het onmiddellijke gevaar niet zozeer een fascistische overwinning maar eerder dat de stellingen van rechts, heel rechts en extreemrechts hegemonisch worden binnen de samenleving. Vlaanderen en Noord-Italië zijn twee regio's waar dat proces van hegemonisering grotendeels gerealiseerd is. Die voorbeelden tonen aan in welke mate de diepgaande verdeling van de arbeid-st-ers door het racistisch en seksistisch vergif de mogelijkheden voor kapitalistische uitbuiting versterkt. De arbeidersklasse is er niet verpletterd maar haar ontredde en passiviteit kunnen op termijn een context scheppen die gunstig is voor een evolutie nog verder naar rechts.

Het klimaat van geïnstitutionaliseerd racisme versterkt ook de ergste “securitaire” en repressieve mechanismen van “fort Europa” tegen de mensen zonder papieren, waarvan er elk jaar duizenden verdrinken voor de Europese kusten. In tegenstelling tot wat de heersende media laten verstaan, is het probleem van de “sans-papiers” niet een simpel “humanitair” probleem dat de “grootmoedige” Franstaligen tegenover de “egoïstische” Vlamingen stelt. Het is integendeel een probleem dat de arbeidersklasse zelf raakt en verdeelt tussen een “autochtone” (of “geïntegreerde” of zelfs “geassimileerde”) meerderheid en de nieuw aangekomen arbeiders die het slachtoffer zijn van het sociale geweld van de overuitbuiting (zwart werk), het racistische geweld van het discours en het fysieke geweld van de repressie (politievervolging, opsluiting in gesloten centra, praktijken die niet ver van foltering van foltering verwijderd zijn tijdens gedwongen uitzettingen, enz.). Vanuit het oogpunt van de arbeid zijn de mensen zonder papieren het slachtoffer van een systeem van delocalisatie ter plaatse dat bepaalde fracties van het patronaat (bouw, horeca, textiel,...) in staat stelt om Derde Wereld-lonen te betalen in het hart van Europa!

Die repressie treft de Roma eveneens op brutale wijze met een toename van fysieke agressie, uitwijzingen en collectieve deportaties.

De sociale achteruitgang gaat onvermijdelijk gepaard met democratische achteruitgang die helpt de sociale achteruitgang op te leggen. Meer dan ooit voeren regeringen beleid uit waarvoor ze niet verkozen werden. De soberheidsplannen en de leningen die aan de Baltische en Oost-Europese lidstaten, aan Griekenland, Ierland of Portugal toegekend worden, leiden er de facto toe dat een groot deel van hun soevereiniteit overgeheveld wordt naar “experts” die door het IMF, de ECB en de EU aangesteld zijn. Met andere woorden: niet verkozen en niet democratisch gecontroleerde technocraten nemen het lot van miljoenen mensen in handen. De controle op de budgetten van de lidstaten door niet verkozen Europese instellingen vóór ze door de nationale parlementen goedgekeurd werden, gaat in dezelfde richting. Dit “neoliberaal despotisme” past in een context waar de tendens naar een sterke staat al sinds meerdere jaren aan de gang is met een opeenstapeling van antidemocratische maatregelen en wetten onder het mom van de strijd tegen het terrorisme: preventieve aanhoudingen zonder tastbare bewijzen, telefoontaps, instelling van Europese bestanden van “subversieve” elementen, enz. De burgerij zal niet aarzelen dit repressief wettelijk arsenaal te ontwikkelen en op grote schaal toe te passen in het geval van sociale revoltes tegen haar soberheidspolitiek. Ze bereidt zich daar nu al op voor door het recht op betoging en de syndicale vrijheden, waaronder het stakingsrecht, aan te vallen.

Een ontknoping van de crisis door één of meerdere, min of meer veralgemeende, oorlogen valt zeker niet uit te sluiten, hoewel op korte termijn eerder het risico van beperkte conflicten toeneemt. De militaire uitgaven nemen helemaal niet af. Ze blijven toenemen ondanks de crisis en dragen bij tot inter-imperialistische spanningen. Dat geeft overigens aan waar de prioriteiten liggen voor de kapitalisten die astronomische bedragen verkiezen uit te geven aan tanks en gevechtsvliegtuigen, terwijl ze tegelijkertijd ziekenhuizen en openbare scholen afschaffen. In een context van diepe kapitalistische crisis, verscherpte concurrentie en inkrimping van de wereldmarkt hebben de verschillende imperialistische burgerijen er vooral belang bij met alle middelen hun afzetmarkten, hun investeringen en hun bevoorrading van grondstoffen en energie veilig te stellen. De militaire mogelijkheden vormen een essentieel instrument voor die verdediging of, indien noodzakelijk, voor de verovering van nieuwe afzetmogelijkheden en bronnen van rijkdom.

Zonder in catastrofisme te vervallen moeten die gevaren, inherent aan de kapitalistische crisis en het soberheidsoffensief, benadrukt worden. Maar de ontwikkeling van al die reactionaire tendensen is geenszins onvermijdelijk. Ze zal essentieel afhangen van de klassenstrijd, van de bekwaamheid van de arbeidersbeweging zich bewust, in eenheid en internationalistisch tegen die gevaren te verzetten. De mobilisatie tegen de sociale achteruitgang moet dus eng verbonden worden met de verdediging van de democratische rechten en de syndicale vrijheden, met een vastberaden strijd tegen seksisme, racisme, xenofobe en islamofobe vooroordelen en discriminaties en met een krachtdadige strijd tegen het militarisme en de oorlog.

Naast het feit dat de vrouwen, die bijzonder getroffen worden door de hervorming van de pensioenen, de afbraak van de openbare diensten en de vermindering van de familietoelagen, tot de eerste slachtoffers van de crisis horen, blijft het alledaagse seksisme een flagrante realiteit. Maar dat geweld, dat over het algemeen gebanaliseerd wordt, maakt slechts weinig verontwaardiging los. Als het voorwerp is van polemieken, zoals in de zeer gemediatiseerde affaire DSK of de selectieve kritiek op de opkomst van de integrismen, probeert de overheersende tendens niet de seksistische mechanismen aan de kaak te stellen of gerechtigheid te eisen voor de betrokken vrouwen. Integendeel, als er "feministische" argumenten worden ingeroepen, is het om andere belangen te verdedigen en eens te meer de seksistische en racistische vooroordelen te versterken. Overigens winnen de opgang van de integrismen en de antifeministische propaganda, die de verworven rechten op het vlak van abortus, echtscheiding of van strijd tegen machistisch geweld in vraag stellen, terrein in de media, justitie en de wetgeving.

7. Nochtans moet de analyse van de situatie de twee tegenstrijdige tendensen van reactie en revolutie omvatten, dus de mogelijkheid van bruuske wendingen.

"Het ware is het geheel" (Hegel) en het geheel vandaag omvat duidelijk het feit dat de "ouwe mol" van de revolutie, zoals Marx ze noemde, nog altijd in staat is om onderaards te graven. De revoluties in de Arabisch-islamitische wereld zijn er het bewijs van. Deze revoluties treffen zowel regimes die onvoorwaardelijke bondgenoten zijn van het imperialisme (Egypte, Tunesië, Bahrein,...) als andere, waarmee het imperialisme meer conflictueuze relaties onderhoudt of heeft onderhouden (Syrië, Libië). Het gaat dus over een diepgaande beweging. Die is niet het product van een imperialistisch of islamistisch complot, maar van de algemene

situatie van de volksmassa's in die regio, in het bijzonder de afwezigheid van democratische vrijheden, de corruptie, de armoede, de sociale ongelijkheid. In een context van neokoloniale plundering zijn al deze elementen verergerd sedert de crisis die begon in 2008.

Deze totaal onverwachte volksopstanden voor vrijheden, waardigheid en sociale rechten, bevestigen op een spectaculaire manier de dialectische visie op de geschiedenis, die zo goed wordt uitgedrukt in dit vers van de dichter Hölderlin: " Waar echter gevaar is, groeit het reddende ook. ". Zij tonen aan dat de uitgebuitenen en verdrukten geenszins de mogelijkheid hebben verloren om de scène waar over hun lotsbestemming beslist wordt in te nemen. Zij tonen in de praktijk wat de enorme kracht is van de in directe actie verenigde massa's en rehabiliteren zo het concept revolutie. Zij tonen aan dat de uitgebuitenen en verdrukten in staat blijven grote politieke omwentelingen op te leggen, te beginnen "de wereld te veranderen", te beginnen met het kapitalistische juk af te werpen - zelfs in de context van de neoliberale mondialisering, waar de klassenvijand ongrijpbaar lijkt.

9. **De revoluties in de arabisch-islamitische wereld, in het bijzonder de heldhaftige en zeer gemediatiseerde episode van het Tahrirplein in Egypte, moedigen alle slachtoffers van het systeem in heel de wereld aan tot verzet.**

Over de evidente verschillen in socio-economische en politieke context heen, zetten zij aan om op te staan en zich te verenigen in de strijd. De onmiddellijke - economische, sociale en politieke - eisen zijn de belangrijkste motivatie. Ten gevolge van de crisis van het socialistisch project is het politieke niveau overall erg laag, wat zich uitdrukt in de moeilijkheid om alternatieve programma's te formuleren, het gevaar van nationalistische impasses, en het gebrek aan interesse voor de opbouw van klassenorganisaties.

Het komt er nochtans niet enkel op aan weerstand te bieden tegen de uitbuiting en de onderdrukking. Het is niet toevallig dat thema's zoals waardigheid, vrijheid en democratie in de arabisch-islamitische wereld, maar ook in Spanje en in Griekenland, een centrale plaats innemen in de recente mobilisaties. Zij wijzen erop dat er iets ernstigs aan de gang is in het bewustzijn van de massa's. Miljoenen vrouwen en mannen verdragen de groeiende sociale ongelijkheid niet meer en voelen terecht de dictatuur van de "markten" en haar gevolgen niet enkel als een onrechtvaardigheid aan, maar ook als een absurditeit, een vernedering en zelfs een ontkenning van hun menselijkheid. De ecologische crisis speelt een diffuse rol in de bewustwording, omdat de omvangrijke veranderingen, die nodig zijn om het milieu te beschermen zonder sociale schade, zeker niet verwezenlijkt kunnen worden zonder antikapitalistische maatregelen. In die context kan de gemeenschappelijke strijd zich plots opdringen als een dwingende noodzaak en een onverwachte impuls vinden, omdat weerstand en moed de enige middelen blijken te zijn om zich te realiseren als menselijke wezens die naam waardig.

9. **Deze tendens is nog erg aarzelend. Zij raakt sommige sociale lagen meer dan andere. In Europa is ze meer ontwikkeld in de landen van het zuiden (Griekenland, Spanje, Portugal), waar de schade veroorzaakt door de kapitalistische crisis groter is, en die de vernederende despotische voogdij door het IMF, de Europese Commissie, de Europese Centrale Banken en de landen van het Centrum van de EU moeten ondergaan. Tot nu toe is de situatie in het noorden van het subcontinent (Duitsland, Scandinavische landen,**

Nederland, voornamelijk) wat dat betreft erg verschillend. Sommige landen uit het noorden blijven zelfs erg stabiel (Noorwegen, Zweden), maar Italië, Ierland en IJsland tonen dat de kloof niet enkel geografisch is.

- 12. De evolutie van de strijd in Europa zal beslissend zijn, in het bijzonder om de situatie te deblokken in dit "kleine landje met interne grenzen" dat België is. De tegenstrijdigheid van de situatie, in dit opzicht, is dat het neoliberale project dat de werkers/werksters van de EU tot concurrenten maakt, tegelijkertijd steeds meer de voorwaarden creëert voor een eenmaking van hun strijd.**

De wereld van de arbeid staat met de rug tegen de muur. Het zich terugplooiën op het eigen land, het benadrukken van de nationale soevereiniteit en het verlaten van de Euro - om niet te spreken over het zich terugplooiën op de eigen regio - zijn doodlopende straten die uit zouden lopen op een versterking van de soberheid. De omvang van de internationale vervlechting van de publieke en privé schulden in Europa is van die aard dat de strijd zich om succesvol te zijn, moet richten tegen de financiële wereld vanuit een internationalistisch perspectief op het niveau van het sub-continent. De "lente van de volkeren uit het Oosten" is een voorbeeld van een golf van gecombineerde mobilisaties die een domino-effect heeft op het niveau van een hele regio. Mutatis mutandis (zoals Bart De Wever zou zeggen), zou dit zich opnieuw kunnen voordoen in de Europese Unie.

Deze "lente van de arabisch-islamitische volkeren" schakelt ook twee hindernissen uit die er erg toe bijdragen de strijd in Europa te verlammen, en dit sedert vele jaren: 1°) ze ondermijnt de reactionaire en racistische mythe van de "botsing der beschavingen" (met alle islamofobie, seksisme,... daarin begrepen), die voor een groot deel bijdraagt tot het verspreiden van het vergif van de xenofobie in de arbeidersklasse ; 2°) ze kondigt voorzichtig de mogelijkheid aan van een internationale alliantie van de werkers/werksters van de ontwikkelde kapitalistische landen met die van de landen uit de periferie. Tegenover de concurrentiële logica en het protectionisme dat door Europese leiders verdedigd wordt, is het legitiem dat de landen van het Zuiden maatregelen treffen om zich te beschermen tegen de concurrentie van het gemondialiseerde en gedereguleerde kapitalisme. Zo'n maatregelen zijn eveneens legitiem vanwege regeringen van ontwikkelde kapitalistische landen, die zouden breken met de neoliberale politiek. Zo'n bescherming, gebaseerd op samenwerking in plaats van op concurrentie moet ernstig overwogen worden. Dat internationaal bondgenootschap is een sleutel-alternatief in de opbouw van een sociaal rechtvaardige wereld die de natuur respecteert.

- 11. Algemeen genomen is de sociale frustratie in onze maatschappijen zo groot dat elke moedige daad van niet gewelddadig verzet, indien hij wordt aangevoeld als legitiem, besmettelijk kan zijn.**

Een brutale politiek van repressie vanwege de heersende klasse zou hetzelfde resultaat kunnen hebben. Dit diffuse impact van de revoluties in het Oosten, alsook van de mobilisaties in Spanje en in Griekenland, op het bewustzijn, is één van de redenen waarom men kan spreken van een wending in de wereldsituatie. Daarom heeft de weerklank die deze revoluties en mobilisaties hebben in andere delen van de wereld, ontegensprekelijk "iets revolutionairs". Het is belangrijk dit potentieel te zien, te begrijpen dat het zich vlug kan

ontwikkelen. Maar het is nog belangrijker te begrijpen dat er nog een lange weg te gaan is vooraleer men kan spreken van een ommekeer, om niet te spreken van een revolutionaire krachtproef in onze landen. Elke beoordelingsfout, of het nu gaat over een overschatting of een onderschatting, zou kunnen uitlopen op verkeerde strategische conclusies.

12. De revolte omvormen tot verzet en het verzet tot strijd voor een alternatief vergt een antikapitalistisch politiek perspectief. In de loop van de laatste twintig jaar hebben de partijen van de radicale linkerzijde hun invloed eerder vergroot in Europa. Maar de evoluties zijn erg verschillend.

In bepaalde landen werd de hergroeperingspolitiek bekroond met succes (Denemarken, Portugal, Ierland) en heeft ze aan de radicale linkerzijde de mogelijkheid geboden haar intrede te doen in verkozen vergaderingen. In andere landen is deze politiek om diverse redenen mislukt (Groot-Brittannië). In nog andere landen hebben zich antikapitalistische organisaties gevormd buiten het proces van hergroepering tussen reeds bestaande krachten (Franstalig Zwitserland, de Spaanse staat, Frankrijk, Italië). In enkele landen hebben links radicale organisaties een electorale doorbraak gemaakt door op het niveau van hun programma te ontaarden om zich om te vormen in populistische organisaties (Nederland). In een aantal landen ten slotte, waaronder het onze, blijft de radicale linkerzijde globaal zwak en erg verdeeld.

13. De recente ontwikkelingen van de subjectieve factor plaatsen de organisaties tegenover nieuwe mogelijkheden en verantwoordelijkheden. Hier zijn een aantal opmerkingen op hun plaats.

1°) De opkomst van een gevoel van revolte of verontwaardiging moet er niet toe leiden de mogelijkheid te onderschatten dat intermediaire krachten ontstaan tussen de sociaal-democratie en de Groenen enerzijds, en de radicaal antikapitalistische organisaties anderzijds. In de globale uiterst defensieve context, kunnen die krachten lijken te staan voor een meer realistische strategie, het grootste deel van het electoraal veld bezetten, de vorming van een autonome antikapitalistische en betekenisvolle pool onmogelijk maken (Duitsland), zelfs antikapitalistische organisaties in ernstige moeilijkheden brengen (Frankrijk).

2°) De krachten van de antikapitalistische linkerzijde die erin geslaagd zijn door te breken in de instellingen deden dat in een verschillende conjunctuur, gekenmerkt door een zwakkere radicalisering. Zij kunnen dus in een moeilijke situatie terecht komen en het moeilijk hebben om de nieuwe mogelijkheden van de situatie te begrijpen, in het bijzonder wanneer de jeugd massaal onverschillig is tegenover de verkiezingen (Portugal).

3°) De situatie toont het onvervangbaar karakter van organisaties die de continuïteit bewaren met de marxistische revolutionaire analyse van de "korte twintigste eeuw". De ervaring bewijst het: eens de organisatorische draad gebroken is, heeft de politieke draad ook de neiging om te breken. Het wordt dan moeilijk essentiële programmatorische verworvenheden collectief te behouden, zoals de noodzakelijke afbraak van de burgerlijke Staat, de revolutionaire strategie die gebaseerd is op de veralgemening en de centralisatie van de organen van dubbele macht, de arbeiderscontrole, de theorie van de permanente revolutie, de analyse van het fascisme en het stalinisme of de onderdrukking van de vrouwen en de jeugd,

enz. Welnu, die verworvenheden blijven onontbeerlijk om zich correct te oriënteren in de wereld van vandaag en coherente organisaties op te bouwen.

4°) Tegelijkertijd moet men het dogmatisme en het sectarisme meer dan ooit verwerpen, omdat ze beletten de reële radicaliserings- en bewustvormingsprocessen te begeleiden, in het bijzonder de tendens om de democratie op te bouwen van onder uit, tendens die zich met name uitdrukt in de beweging van de Indignados. Men moet niet uit het oog verliezen dat het communisme “de werkelijke beweging [is] die de huidige toestand opheft”, zoals Marx zei. Algemeen gezien, vereist de situatie van de subjectieve factor organisaties die tegelijkertijd in staat zijn de marxistisch-revolutionaire bagage te bewaren en deze zonder taboes te bevragen vanuit de "werkelijke beweging", met de bedoeling deze te verrijken. Het beheersen van die spanning is beslissend, in het bijzonder wanneer die bevraging het op poten zetten van ad hoc organen voor de interventie in specifieke milieus vereist.

II. Een systeemcrisis zonder voorgaande

14. De twee tegengestelde tendensen die het collectieve bewustzijn doorkruisen zijn een uiting van de uiterst diepe crisis van het wereldkapitalisme.

Als materialisten analyseren wij de twee tegengestelde tendensen die het collectieve bewustzijn doorkruisen in de context van de uiterst diepe crisis van de kapitalistische maatschappij. Die maakt inderdaad een globale crisis door: crisis van de accumulatie die enorme sociale schade veroorzaakt ; crisis van de verhouding tussen de accumulatie en de begrensdheid van de natuurlijke hulpbronnen; crisis van de natiestaten, van de politiek en de instellingen van de burgerlijke democratie in de context van de mondialisering ; crisis met name van de Europese Unie en de Eurozone ; ideologische crisis van de waarden van de burgerlijke maatschappij.

Deze crisis is zonder voorgaande door haar omvang en de combinatie van haar verschillende facetten. Zij kan slechts twee uitwegen kennen:

- ofwel biedt een vernieling van productiekrachten van een ongeziene omvang in de geschiedenis (met inbegrip van de dood van honderden miljoenen mannen en vrouwen) het systeem de mogelijkheid zijn accumulatiedynamiek opnieuw op gang te brengen door zijn tegenstellingen nogmaals voor zich uit te duwen;
- ofwel worden er radicale antikapitalistische maatregelen genomen, die het mogelijk maken de consumptie van natuurlijke hulpbronnen te verminderen, de rijkdommen te verdelen en de productie te oriënteren naar het bevredigen van reële sociale behoeften, die democratisch zijn vastgelegd met respect voor een rationeel beheer van de stofwisseling met de natuur. Het is in laatste instantie de dringende en objectieve noodzaak van deze antikapitalistische oriëntatie, op het sociale vlak maar ook op het vlak van het milieu, die verklaart dat de idee van revolutie vandaag aan legitimiteit terugwint.

CRISIS VAN DE KAPITALISTISCHE ACCUMULATIE

15. De zogenaamde "financiële crisis" die uitbarstten is in de Verenigde Staten in 2008 is eigenlijk een zeer diepe crisis van het zenuwcentrum van de kapitalistische productiewijze.

Het objectieve nut van de kredietsector bestaat erin de investeringen te coördineren en de winstvoeten gelijk te maken in het geheel van het systeem. Zijn strategische rol is enkel groter geworden in de loop van de vorige decennia. Nochtans is er geen enkele Chinese muur die het financiële kapitaal van het industriële kapitaal scheidt: enerzijds doorkruist de stroom van het eerste het tweede, komt eruit onder de vorm van goederen, en komt de gerealiseerde meerwaarde terug onder de vorm van geldkapitaal; anderzijds zijn de grote ondernemingen

financiële actoren geworden. Bijgevolg is het geen crisis van de financiële sector die het systeem in 2008 door mekaar geschud heeft, maar wel een zeer diepe crisis van de hele productiewijze.

De specifieke kenmerken van deze crisis vloeien voort uit de kenmerken van het hedendaags kapitalisme. De neoliberale politiek, die gelanceerd werd bij het begin van de jaren '80, heeft het mogelijk gemaakt de gemiddelde winstvoet aanzienlijk te verhogen, maar zonder de kapitaalaccumulatie terug op gang te brengen. Deze combinatie "hoge winstvoet/lage accumulatievoet", die reeds dertig jaar duurt, is zonder voorgaande in de geschiedenis van het kapitalisme. Ze heeft met name geleid tot de vorming van enorme, zeer mobiele massa's geldkapitaal, die geïnvesteerd worden in speculatie in aandelen, grondstoffen, titels van de openbare schuld, kunstwerken, enz. De financiële "luchtbellen" die daaruit voortkomen zullen onvermijdelijk na verloop van tijd uiteenspatten. De opbouw van vast kapitaal gebeurt aan een relatief traag tempo, en het aandeel van de lonen in de gecreëerde rijkdom vermindert. Het afsluiten van de economische activiteit (het terugvloeien van de gerealiseerde meerwaarde) gebeurt door de consumptie van luxe door de rijken enerzijds, en door de stijgende schuldenlast van brede lagen van de bevolking anderzijds. Behalve een duizelingwekkende stijging van de sociale ongelijkheid, is daar een fantastische accumulatie van schulden uit voort gekomen, die alsmaar door stijgt.

Deze situatie, die al meerdere crisissen heeft veroorzaakt sedert de jaren '80, kon enkel uitlopen op een nog ergere crisis. Indien deze begonnen is met een aantasting van de financiële sector en de krediet-sector, dan is dat omdat hun centrale coördinerende functie ondermijnd wordt door hun verbeterde onderlinge concurrentie. Die sectoren concentreren dus alle tegenstellingen van het systeem, temeer daar hun instabiliteit en hun ondoorzichtigheid erger werden door de neoliberale deregulering. Volgens een goede kapitalistische logica, hebben de regeringen geen andere keuze gehad dan de banken met het geld van de gemeenschap te redden en daarna de factuur voor te leggen aan de bevolking, in naam van de strijd tegen de schulden. De diverse "herstelplannen" hebben het daarna mogelijk gemaakt een grote depressie zoals die van 1929 te vermijden, maar de crisis heeft onvermijdelijk repercussies gehad in de productie- en distributiesectoren, met als gevolg een belangrijke stijging van de werkloosheid.

16. Deze crisis tast de ontwikkelde kapitalistische landen anders aan dan de nieuwe, zogenaamd "opkomende" kapitalistische machten, die het systeem op wereldschaal trekken.

Bij deze nieuwe machten, heeft de kapitalistische groei zich vlug en krachtig hersteld na de financiële crisis. De economieën van die landen trekken het wereldkapitalisme vandaag, maar hun groei - die van China in het bijzonder - is essentieel te danken aan de uitvoer naar de ontwikkelde landen van goederen die gemaakt worden door onderbetaalde arbeiders en arbeidsters. In feite is het twijfelachtig of het wereldkapitalisme zich zonder de hoge groeivoeten van China, Indië, Zuid-Afrika en Brazilië nog zou kunnen ontwikkelen.

De groei in de ontwikkelde landen is zwak en in grote mate te danken aan uitvoer naar de opkomende landen. In de Verenigde Staten geraken de effecten van de monetaire politiek van Quantitative Easing uitgeput en neemt de openbare schuld een hoge vlucht; dit toont

duidelijk de grenzen van een "herstelpolitiek" die niet raakt aan de fantastische ongelijkheden in de inkomensverdeling. Het bescheiden herstel van de Japanse economie werd kapot gemaakt door de tsunami; bovendien verplicht de nucleaire catastrofe de burgerij van de archipel tot een fundamentele, dus dure, herziening van haar energiepolitiek. En Europa komt meer en meer naar voor als de zwakke schakel in de imperialistische keten. Dit is met name het resultaat van het feit dat elke burgerij zoveel mogelijk kaarten in de hand heeft willen houden en tegelijkertijd van de EU een gemeenschappelijke instrument van liberalisering en deregulering heeft gemaakt, ten dienste van de multinationals, zonder politieke macht over haar munt.

17. Elke terugkeer naar de kapitalistische "welvaart" van de Dertig Vette Jaren (Trente Glorieuses) is uitgesloten. Globaal gaat het slecht met het kapitalisme en zal het er verder slecht mee gaan.

De groei van het BBP zegt niets over het welzijn van de bevolking, maar het is een goeie indicator van de gezondheid van het kapitalisme. Globaal gaat het er slecht mee en zal het er verder slecht mee gaan.

Zijn toestand zal niet verbeteren in de komende jaren, aangezien de interne markt van de opkomende landen niet in die mate kan groeien dat een nieuwe "lange opgaande golf", vergelijkbaar met de Vette jaren, wordt ingezet. De opkomende economieën worden getrokken door de uitvoer naar de ontwikkelde landen waarvan de economieën getrokken worden door schuldenlast: deze combinatie is niet leefbaar. Daarom blijft de globale groei zwak, en zal hij waarschijnlijk zwak blijven in de komende jaren. In de kapitalistische landen gaat het over een groei zonder dat er nieuwe arbeidsplaatsen worden gecreëerd: de werkloosheidsgraad in de ontwikkelde landen is gestegen van 6 % naar bijna 9 % en zou boven de 8 % blijven in 2012.

Algemeen genomen drukt deze situatie eigenlijk de historische uitputting van de kapitalistische productiewijze uit. Dit systeem, dat gebaseerd is op het nastreven van de winst door de productie van een steeds groeiende hoeveelheid waren, dus op de steeds groeiende uitbuiting van de loonarbeid en op de toenemende plundering van de natuurlijke hulpbronnen door concurrerende kapitalen, kan niet ontsnappen aan zijn tegenstellingen: tussen het sociale karakter van de productie en het privébezit van de productiemiddelen, tussen de gebruikswaarde en de ruilwaarde, tussen het winstbejag en de bevrediging van menselijke noden, tussen het internationaal karakter van de productie en de nationale staten, maar ook tussen de nood aan een steeds grotere reproductie van het kapitaal en het begrensde karakter van de natuurlijke hulpbronnen.

MONDIALE VOEDSELKRISIS

18. In 2007-2008 zijn de levensomstandigheden van meer de helft van de wereldbevolking aanzienlijk verslechterd door een zeer sterke stijging van de voedselprijzen. Dat heeft in de eerste helft van 2008 geleid tot massale protesten in minstens vijftien landen.

In juni 2009 heeft de organisatie voor voedsel en landbouw van de Verenigde Naties (FAO) zelfs gemeld dat het aantal mensen die honger lijden de kaap van het miljard overschreden heeft: de teller stond toen op 1.020 miljoen hongerigen, of één bewoner van de planeet op zes, 150 miljoen meer dan in 2006. Paradoxaal genoeg betreft het hier in meerderheid landbouwproducenten die schulden hebben en geen –of niet genoeg– grond en middelen om die te bewerken, of wier productie met verlies verkocht wordt vanwege de te lage marktprijzen.

Deze voedselcrisis is nauw verbonden met de globale kapitalistische crisis.

Waarom lijden honderden miljoenen mensen al verschillende decennia honger? De laatste 40 jaar hebben de Wereldbank, het IMF en de WHO de regeringen van het Zuiden ertoe aangezet de productie van levensmiddelen (zoals graan, rijst en maïs) te verminderen om ze te vervangen door export-georiënteerde teelten (cacao, koffie, thee, bananen, aardnoten, bloemen, katoen, tabak,...). Ze hebben hen er eveneens toe aangezet hun grenzen wijd open te zetten voor import van voedsel dat massaal gesubsidieerd wordt door de regeringen van het Noorden tot groot profijt van agrobusiness en van grote graan-exporterende landen (in de eerste plaats de Verenigde Staten, Canada en West-Europa), wat geleid heeft tot het failliet van miljoenen producenten in het Zuiden. Bovendien worden de gronden al sinds eeuwen ingepalmd door een kleine minderheid zeer grote grondbezitters. De mensen die honger lijden, zijn vooral uitgebuite, onderdrukte boeren, zonder grond om te bewerken. Ze worden als “niet solvabel” beschouwd.

Waarom vond er in april 2008 een explosie van de prijzen van talrijke voedingsmiddelen plaats, die massale protesten teweeg bracht in minstens vijftien landen? Essentieel vanwege drie redenen:

- 1) ten gevolge van de financiële crisis hebben de speculanten, op zoek naar maximale winst op korte termijn, zich op de meest rendabele en veelbelovende markten gericht, met name de grondstoffenmarkt: alleen al tijdens het derde trimester van 2007 zijn de investeringen op de drie grondstoffenbeurzen (Chicago, Kansas City en Minneapolis) toegenomen van 5 miljard dollar tot 175 miljard dollar!
- 2) De overheden van het Noorden hebben steun en subsidies voor agro-brandstoffen (ten onrechte “biobrandstoffen” genoemd terwijl er niets bio aan is). Daardoor is het WINSTGEVENDER geworden de teelt van levensmiddelen te vervangen door de productie van agro-brandstoffen.
- 3) Verbonden met de explosie van de agro-brandstoffen hebben de huur en terugkoop (privatisering) van de gronden de laatste jaren een ongeziene omvang gekregen. Miljoenen hectares vruchtbare grond in de zuiderse landen werden opgekocht door soevereine fondsen (staten) of transnationale ondernemingen. Waarom? Vanwege het toegenomen risico op mondiale voedselonzeekerheid (met name te wijten aan de gevolgen van de klimaat-ontregeling) is het waarschijnlijk dat levensmiddelen, na de petroleum, het volgende doelwit op wereldvlak worden. In die context zal wie de vruchtbare gronden controleert, gegarandeerd reusachtige winsten maken.

CRISIS VAN DE RELATIE MET DE NATUUR

19. De zogenaamde "ecologische crisis" maakt voortaan een belangrijke, onvermijdelijke dimensie uit van de kapitalistische crisis. Zij vergroot de waarschijnlijkheid van bruuske wendingen. Zij draagt er op een beslissende manier toe bij dat de crisis een systeemcrisis wordt die een revolutionaire oplossing vergt.

Het gaat uiteraard niet over een crisis van de natuur, maar over een crisis van de verhoudingen tussen de natuur en de veralgemeende warenproductie. Aangezien het kapitalisme gebaseerd is op de waarde en het najagen van winst door talrijke concurrerende kapitalen, is het niet in staat de natuurlijke grenzen, het functioneren van de ecosystemen en het tempo van hernieuwing van de hulpbronnen te respecteren. Het productivisme maakt deel uit van zijn genetische code.

De globale achteruitgang van het milieu betekent dat de destructieve krachten van het systeem voortaan de overhand krijgen op zijn productieve krachten, zodat iedere "voortuitgang" de neiging heeft de bestaansvoorwaarden van de mensheid te verslechteren, vandaag en in de toekomst. De agrobusiness put de bodems uit, verontreinigt het water, vergiftigt de consumenten en stapelt de geruïneerde kleine producenten op in onleefbare megalopolissen. De biodiversiteit gaat sneller achteruit dan ten tijde van de verdwijning van de dinosaurussen, zestig miljoen jaren geleden. De verbranding van fossiele brandstoffen en de ontbossing leiden tot opwarming van de atmosfeer en dat vertaalt zich in een stijging van het niveau van de oceanen, storingen van het hydro-systeem en een verheviging van de stormen, cyclonen en andere extreme meteorologische fenomenen.

De pogingen om het kapitalistisch productivisme te verzoenen met de bescherming van het natuurlijke evenwicht tot het gebruik van sociaal gevaarlijke en ecologisch ondoeltreffende technologieën: GGO's, biobrandstoffen, exploitatie van leisteengas en teerzand, "schone steenkool". De bescherming van het leefmilieu doet dienst als excuus voor een nieuwe golf van het zich als een bezetene toe-eigenen van de natuurlijke hulpbronnen: water, genoom, akkerland, bossen, koolstofkringloop,... Op elk ogenblik kunnen zich ecologische of technologische catastrofes voordoen, waarvan werkende bevolking en de armen de voornaamste slachtoffers zijn en die de voorwaarden van de sociale en politieke strijd volledig kunnen veranderen.

20. De energetische en klimatologische uitdaging toont de diepte aan van de impasse waarin het kapitalisme de mensheid heeft geleid.

In de 40 jaar die voor ons liggen, is een drastische vermindering van de emissies van broeikasgassen onontbeerlijk om een redelijke kans te hebben een te belangrijke opwarming van de oppervlaktetemperatuur van de aarde te vermijden. Deze doelstelling vereist dat men een einde stelt aan de ontbossing en vooral, dat men het gebruik van fossiele brandstoffen verbant.

Algemeen genomen, biedt het technisch potentieel van de groene energie zeker de mogelijkheid om het hoofd te bieden aan de noden van de mensheid. Toch stelt de overgang, in de komende 40 jaar, concreet talrijke problemen vanuit het kapitalistisch standpunt.

1°) De hernieuwbare energie is duurder, en het is onmogelijk die hindernis uit te schakelen door marktmechanismen zoals de "internalisering" van de kosten van de schade die door de klimaatverandering veroorzaakt wordt;

2°) Om de energierente te redden, willen de multinationals van de sector koste wat het kost hun monopolie op de hulpbron behouden, dus een gecentraliseerd energiesysteem. Dat brengt hen ertoe de voorrang te geven aan biobrandstoffen, reusachtige windmolenparken en andere megaprojecten (Desertec), die enkel in naam hernieuwbaar zijn.

3°) Concreet is het enkel mogelijk om in de tijdspanne van twee generaties over te gaan naar een systeem zonder fossiele brandstoffen en kernenergie door de uiteindelijke vraag naar energie van de ontwikkelde kapitalistische landen te verminderen met 50 % of meer, wat op zijn beurt een significante vermindering van de materiële productie en het transport veronderstelt. Dat is technisch mogelijk door de opheffing van nutteloze en schadelijke productie, gekoppeld aan een zekere herlocalisatie van de activiteit - met name de landbouwactiviteit - maar onverenigbaar met het productivisme van het kapitalistisch systeem.

4°) De inter-kapitalistische concurrentie, in het bijzonder tussen de ontwikkelde landen en de landen "in ontwikkeling" maakt de situatie nog ingewikkelder: het imperialisme weigert het grootste deel van de inspanning te leveren en de "ecologische schuld" te betalen; de burgerij van de opkomende landen wil elke belemmering van de op de wereldmarkt gerichte neoliberale ontwikkeling vermijden. Het is niet mogelijk het klimaat op een sociaal rechtvaardige manier te stabiliseren zonder ernstige antikapitalistische maatregelen.

21. Zonder in een apocalyptische visie te vallen, moet men toch een grote toename van milieurampen met ernstige sociale repercussies verwachten.

De combinatie van alle elementen die in het vorige punt werden opgesomd, verklaart de impasse van de klimaatonderhandelingen. Daaruit zullen steeds meer catastrofale gevolgen voortkomen. Miljoenen armen zullen er het slachtoffer van zijn. De te voorziene socio-economische chaos die daarvan het gevolg zal zijn, zal zwaar wegen op de voorwaarden voor de reproductie van het kapitaal.

Tot nog toe blijft de burgerij echter niet in staat zich te verheffen boven de belangen van een aantal van haar fracties om een oplossing te brengen die beantwoordt aan haar globale belangen als heersende klasse. In dit opzicht verschilt de situatie van wat we hebben gekend ten opzichte van andere uitdagingen - sociale (in de 19e eeuw, de noodzaak voor de burgerij als zodanig, om een minimale bescherming te verzekeren van haar arbeidskracht, die bedreigd werd met uitputting ten gevolge van de enorme uitbuiting door concurrerende patroons) of verbonden met het leefmilieu (het protocol van Montréal over de bescherming van de ozonlaag). De situatie is onrustwekkend. Ze drukt de ontarding uit van de burgerij

als heersende klasse en versterkt het risico op een ondergang in de barbarij. Vier redenen kunnen deze situatie verklaren:

1°) de immense omvang van de uitdaging die moet worden opgelost in een korte tijdspanne

2°) de concurrentie tussen staten en de afwezigheid van een onbetwistbaar imperialistisch leiderschap –de VS, belangrijkste kapitalistische kracht van de planeet, zijn niet in staat een oplossing op te leggen;

3°) het enorme gewicht van de objectieve alliantie tussen de sector van de fossiele brandstoffen en de sectoren die daarvan afhankelijk zijn (de automobielsector, die van de luchtvaart en scheepvaart, de petrochemie, enz.) enerzijds, en de financiële sector, die gigantische kredieten inzet om de zware investeringen in vast kapitaal mogelijk te maken, anderzijds;

4°) het gebrek aan evenwicht tussen de macht van die alliantie op het transnationale vlak en de reguleringscapaciteiten van de nationale staten.

CRISIS VAN DE EU

22. De crisis van 2008-2009 bedreigt het kapitalistisch integratieproject van Europa. Om dit te redden lanceert het grootkapitaal een groot offensief van sociale achteruitgang.

De specifiek slechte situatie van de EU in de economische en financiële crisis vloeit voort uit twee factoren.

Enerzijds zijn de Europese banken bijzonder kwetsbaar: zij hebben noch de dimensie noch de mondiale invloed van hun Amerikaanse concurrenten, noch de financiële kracht van de groepen die gespecialiseerd zijn in financiële beleggingen in Wall Street, noch de mogelijkheid het geld van machtige pensioenfondsen te laten opbrengen.

Anderzijds zijn er de opzettelijke “gebreken” van de Europese integratie: deze zijn te wijten aan het feit dat elke nationale burgerij zoveel mogelijk kaarten in de hand heeft willen houden en tegelijkertijd van de EU een gemeenschappelijke instrument van liberalisering en deregulering heeft gemaakt, ten dienste van de multinationals, zonder politieke macht over haar munt

De crisis van de Euro heeft de structurele tekortkomingen van de eenheidsmunt aan het licht gebracht: een eenheidsmunt zonder ééngemaakte regering en beleid, zonder sociale convergentie naar boven, met een centrale bank die ontsnapt aan de controle van de staten en hun bevolking om de belangen van de “markten” beter te dienen. De totale afwezigheid van financiële regulering of van controle op bewegingen van kapitalen maakt van de eurozone een ultra-liberale ruimte waar de speculatie op elk moment kan losbarsten. In deze constellatie, gebaseerd op de Europese verdragen, waar de staten enkel de fiscale en sociale politiek in handen hebben, zijn de directe en indirecte lonen de facto de enige parameters om zich aan te passen aan de economische schokken. Door zijn enorm industrieel potentieel in

dienst van de export te stellen, en de binnenlandse markt in te krimpen door een brutale politiek van permanente fiscale en loon-deflatie, heeft Duitsland zich het best uit de slag getrokken.

Het beheer van de crisis en van de Euro hebben de onbekwaamheid van de Europese heersende klassen om hun tegenstellingen te overstijgen en een werkelijke supranationale staat op te bouwen, dus blootgelegd. Die onbekwaamheid toont aan dat er niet "een" Europese heersende klasse is, maar wel verschillende Europese heersende klassen. De vooruitgang van de verstrengeling van Europese kapitalen heeft niet geleid tot een "Europees kapitalisme" als dusdanig. Zonder die economische basis, zonder een homogene heersende klasse is de opbouw van een echte "Europese staat" eenvoudigweg onmogelijk. Tegelijkertijd moeten de heersende klassen, geconfronteerd met de concurrentie van de andere imperialistische mogendheden en hun respectieve arbeidersbewegingen, te allen prijze een gemeenschappelijk raamwerk in stand houden om hun beleid op te leggen.

23. Minstens een deel van deze schulden komt overeen met de definitie van "ongeoorloofde schulden", die verworpen moeten worden. Een schuld kan ongeoorloofd zijn omdat de leningen niet voortkomen uit het ter beschikking stellen van een spaartegoed maar uit het opnemen van fictieve sommen, die gecreëerd worden door interbancaire kredietmechanismen(hefboomeffect), die in werking worden gesteld met als enig doel de mogelijkheden tot winst van de financiële wereld te vergroten. Een schuld kan ook ongeoorloofd genoemd worden indien de Staat zich in de schuld heeft gestoken ten gevolge van geschenken aan het kapitaal, van het lage niveau van de directe fiscaliteit (in het bijzonder degene die gaat over de vermogens en de winsten van ondernemingen) of van de mogelijkheden tot fraude en belastingontduiking. Al die factoren spelen een rol in de crisis van de soevereine schuld in Europa. In het geval van Griekenland kan een deel van de schuld zelfs "schandalig" worden genoemd, omdat zij voortvloeit uit massale wapenaankopen en dat de schuldeisers (banken en beleggingsfondsen) afkomstig zijn uit dezelfde landen als de ondernemingen die de wapens hebben verkocht (Duitsland en Frankrijk).

De regeringen, evenals de Europese Commissie, gebruiken de situatie als excuus om een hevig offensief van sociale regressie te lanceren. In naam het Stabiliteitspact dat voortkomt uit de criteria van Maastricht (over de inflatie, het netto te financieren saldo en de openbare schuld), wil dit offensief in werkelijkheid de concurrentiepositie van het Europese kapitalisme verbeteren, door af te schaffen wat er overblijft van de "welvaartstaat". Het "pact voor de Euro" en het "Europees semester" tekenen de krijtlijnen uit van een nieuwe Europese "governance" (bestuur). Dit benadrukt op een kwalitatieve manier het semi-despotische karakter van de EU door de nationale parlementen buiten spel te zetten, ten voordele van de Raad van ministers van Financiën en van Europese technocratische instellingen. Zelfs het Europees Parlement, dat vaak door de macht wordt ingeroepen als bewijs van het democratische karakter van de instellingen van de EU, want verkozen door de burgers, is doorheen deze "governance", die de macht concentreert in handen van de Raad en de Commissie, nog meer op non-actief gesteld.

Het pact voor de Euro wil, onder meer, de arbeidsflexibiliteit vergroten, de stijging van de lonen of hun indexering op de kosten van het dagelijks leven verhinderen en de uitgaven aan sociale bescherming verminderen. Het "Europees semester" plaatst de nationale budgetten

onder een ernstiger toezicht, versterkt de sancties tegen de staten die een buitensporig deficit vertonen en beperkt de groei van de openbaren uitgaven.

24. Europa leeft vandaag onder de bedreiging van structurele aanpassingsprogramma's van de soort die het IMF opgelegd heeft aan de landen van het Zuiden.

Gedurende de laatste jaren had de stijging van de koersen van de grondstoffen het verschillende van die landen mogelijk gemaakt te ontsnappen aan de greep van het Fonds, maar de crisis van 2007-2008 heeft het Fonds de mogelijkheid geboden om weer voet aan de grond te krijgen, in Europa deze keer. Tegenover de schulden crisis in de EU heeft het IMF inderdaad een perfect terrein gevonden voor zijn neoliberale politiek. De mechanismen voor "hulp" aan de landen die het diepst in de schulden zitten, opgezet in samenwerking met de Europese Commissie en de Centrale Bank, zijn echt bedrog, omdat de door de Unie geleende sommen op de markten zijn opgenomen tegen relatief zwakke rentevoeten en geleend aan de Staten in moeilijkheden tegen veel hogere interestvoeten. Het is de bevolking die de factuur betaalt door middel van het in werking stellen van drastische soberheidsplannen, die elke mogelijkheid tot economisch herstel offeren op het altaar van de "concurrentie".

Griekenland, het eerste land dat getroffen wordt door dit mechanisme, en dat aan zijn derde soberheidsplan toe is in één jaar tijd, ziet zijn schuld en zijn deficit toenemen aan hetzelfde ritme als de armoede van zijn bevolking. De jongeren - de "generatie 500 Euro" - worden in het bijzonder getroffen. Ondertussen kunnen de banken zich verder herfinancieren bij de Europese Centrale Bank (ECB) tegen belachelijke rentevoeten en geld lenen aan de staten aan veel hogere rentevoeten. In de maand februari 2011, staken de rentevoeten op twee jaar voor Griekenland boven de 25 % uit. Dit mechanisme is erg winstgevend voor de banken, in het bijzonder voor de Europese banken die het merendeel van de titels van de Griekse schuld bezitten. De verantwoordelijken van de crisis verrijken zich op kosten van de bevolking, die de stijging van de indirecte belastingen, de optrekking van de pensioenleeftijd, de vermindering van de ambtenaarslonen en de privatiseringen allerhande incasseert! Hetzelfde lot wacht Ierland, Portugal en Spanje.

25. Er ontstaat een hiërarchie tussen centrum en periferie binnenin de EU.

De harmonieuze integratie van de Europese economieën door de blinde marktwetten en de "onvervalste" concurrentie is meer dan ooit een fabeltje. De ongelijkheden en onevenwichten tussen de economieën van de verschillende lidstaten (en in die landen tussen de rijke en arme regio's) zijn geenszins afgenomen, maar werden integendeel geïnstitutionaliseerd in het kader van een structurele arbeidsdeling tussen landen van het "centrum" en de "periferie". De EU is duidelijk verdeeld over drie hiërarchische cirkels: in de periferie, de landen van het vroegere Oostblok en de Baltische staten; vervolgens een intermediaire zone gevormd door de landen van Zuid-Europa en Ierland; en tenslotte een "centrum" dat het gros van West-Europa en Noord-Europa omvat, en dat alles gedomineerd door de voornaamste imperialistische mogendheden: Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland. De perifere economieën halen de anderen niet in, maar worden integendeel economische semikolonies van die grote mogendheden van het "centrum", en doen dienst als afzetmarkt voor hun kapitalen en overtollige waren en als leverancier van goedkope arbeidskrachten.

Duitsland, de belangrijkste economische mogendheid van het subcontinent, heeft in de loop van de laatste tien jaren een brutale politiek van daling van de lonen en sociale achteruitgang opgelegd, die het de mogelijkheid heeft gegeven zijn uitvoer binnenin de EU te vergroten en concurrentieel te zijn op de wereldmarkt, ook tegenover de "opkomende" landen. Nederland, Oostenrijk, Denemarken, de Scandinavische landen, België en Luxemburg proberen zich met min of meer succes vast te klampen aan die Duitse locomotief. Daarentegen hebben de landen van de periferie hun handelsdeficiet zien stijgen ten opzichte van de landen van het centrum. Die deficits zijn de keerzijde van de overschotten van Duitsland,voornamelijk. Zij moeten worden gevuld door leningen of buitenlandse investeringen. Nochtans waren in sommige landen van Oost-Europa (Hongarije, Slowakije, Tsjechië) de winstrepatriëringen hoger dan de investeringen.

Ruwweg is de schuldenlast van de perifere landen essentieel te wijten aan het gedrag van de privésector in het kader van de EU. Aangezien ze niet in staat waren te rivaliseren met het Euroduitse kapitaal, hebben de privésectoren zich in de schulden gestoken, met name bij de banken uit het Centrum. De consumptie heeft in die landen een boom gekend en, in sommige daarvan (Spanje, Ierland, Hongarije, Roemenië, Bulgarije) heeft zich een immobiliënluichtbel gevormd, die uiteindelijk uiteengespat is. De steeds hogere interestvoeten die door de landen van de Periferie betaald worden voor de nieuwe leningen, afgesloten sedert het uitbarsten van de crisis, zullen de transfers van kapitalen van de periferie naar het centrum van de EU (de private financiële instellingen die de schuldentitels kopen, die uitgebracht zijn door de perifere landen, of de regeringen van het Centrum die profiteren van het bedrog van de "hulpplannen") doen toenemen.

In een Europa met geïntegreerde economieën, waar de klanten van de enen de leveranciers zijn van de anderen, houdt de aan die landen opgelegde structurele aanpassing een recessieve logica in en dus een vermindering van de fiscale inkomsten, die de openbare schuld in de hele zone zal doen toenemen. Op termijn zijn alle Europese landen op die manier geconfronteerd met de dreiging van een sociale zuivering ten voordele van het grootkapitaal, in het bijzonder het financieel kapitaal, dat het systeem beheerst in tijden van crisis.

CRISIS VAN DE POLITIEKE EN SOCIALE VERTEGENWOORDIGING

26. De mondialisering en de "financiëlisering" van het kapitaal verdiepen de crisis van de politiek en de burgerlijke instellingen.

De crisis van de politiek en van de instellingen van de burgerlijke parlementaire democratie is duidelijk een product van het geneoliberaliseerde en gemondialiseerde kapitalisme waarbinnen het geïnternationaliseerde financieel kapitaal een overheersende rol speelt. Meerdere factoren zijn hier belangrijk.

1°) Het neoliberalisme heeft de neiging alle sociale en milieuregulering af te schaffen, dus de politieke actie zijn inhoud te ontnemen en de verkozen instellingen om te vormen tot kamers ter bekrachtiging van de markt wetten.

2°) De mondialisering van het kapitaal heeft geen enkel reëel institutioneel tegengewicht en kan er geen hebben, aangezien de burgerijen zich hebben gevormd rond de nationale staten, waarvan de kenmerken beantwoorden aan hun noden.

3°) Het gewicht van de financiële sector vergroot het politieke belang van burgerlijke instellingen zoals nationale Banken. Nu zijn deze van nature ondemocratisch, omdat ze volledig gericht zijn op - en bepaald door - de noden van het interest-opbrengende kapitaal.

4°) De tijd en de ruimte van het financieel kapitaal zijn onverenigbaar met de tijd en de ruimte die nodig zijn voor democratie. De democratische besluitvorming heeft tijd nodig voor analyse, debat en confrontatie van standpunten, een oefening die begint op het niveau van begrensde territoria. Die mechanismen zijn onmogelijk wanneer kapitalen zich vrij kunnen verplaatsen over de hele wereld, met één muisklik, in functie van de imperatieven van de winst.

5°) Ten gevolge van de ver doorgedreven internationalisering van het financieel kapitaal, verscherpt de tegenstelling tussen het feit dat de staatsapparaten, vanuit kapitalistisch standpunt, verondersteld zijn een strategische rol te spelen in het vrij verkeer van interestopbrengend kapitaal enerzijds, en het feit dat deze vrijheid van verkeer van kapitalen deze in staat stelt Staten wetten op te leggen in functie van hun imperatieven anderzijds. Een evenwicht tussen die twee tendensen is één van de voorwaarden opdat de tegenstellingen van de kapitalistische accumulatie in zekere zin beheerst zouden kunnen worden. Dit evenwicht nu, is vandaag verbroken ten gevolge van de almacht van het geglobaliseerde en gedereguleerde financiële kapitaal.

Deze situatie, die een product is van de neoliberale politiek beslist door staten en regeringen, zowel van de rechterzijde als van "links", versterkt op een duizelingwekkende manier de crisis van het burgerlijke politieke systeem van overheersing, vermindert de capaciteit van de heersende klasse om de tegengestelde belangen van de fracties waaruit zij is samengesteld te overstijgen, en verhoogt bijgevolg het risico het kapitalisme te zien duiken in een totale crisis. In dat geval zal, zoals in het verleden, het militaire conflict tussen staten uiteindelijk het enig middel kunnen lijken te zijn om de tegenstellingen van het systeem op te lossen.

27. De "governance" betekent in werkelijkheid de dictatuur van het kapitaal. Op alle niveaus is zij de parlementaire democratie aan het vervangen als wijze van uitoefening van de burgerlijke overheersing.

De middelen van de "governance" , die verbonden zijn met het toekennen van subsidies aan de organisaties van de burgerlijke maatschappij en aan het overleg met deze organisaties, maken het mogelijk die organisaties te verbinden met de neoliberale politiek en deze politiek aan te passen aan de marge, in functie van de krachtsverhoudingen, met het doel conflicten zoveel mogelijk te vermijden en tegenstellingen te neutraliseren of te isoleren. Fundamenteel drukt de verschuiving in de "governance" de ontaarding uit van de burgerlijke democratie en haar instellingen. Deze zijn duidelijker en vlugger dan ooit gereduceerd tot de rol van doorgeefluik van de kapitalistische noden. De ideeën van politiek en democratie zijn ontdaan van hun inhoud bij gebrek aan alternatieve keuzes. De mondialisering van het systeem creëert een beslissingsniveau ("de markten") dat abstract lijkt en ontoegankelijk voor elke

controle. De snelheid van de communicatie, die mogelijk wordt gemaakt door het gebruik van moderne technologieën, lijkt bij voorbaat alle wil tot regulering van de financiële bewegingen en tot juridisch vervolgen van fraude, corruptie en ander witteboord-criminaliteit te veroordelen.

Tegelijkertijd breidt de “governance” zich zowel naar boven als naar beneden uit. Enerzijds doet de objectieve kapitalistische noodzaak om in de mate van het mogelijke de kapitaalstromen te beheersen en coördineren het belang toenemen van supranationale instanties en organen die op maat gemaakt zijn voor de behoeften van de valorisatie (IMF, Wereldbank, ECB, enz.). Anderzijds werpen de steden en de regio’s zich overal op als nieuwe niveaus van de kapitalistische neoliberale politiek, “dicht bij de burger” -niveaus die ontdaan zijn van de ideologische grondwettelijke verpakking over “vrijheid”, “gelijkheid”, “welzijn van de bevolking”, enz. Die twee bewegingen bevorderen het nationalisme, het opzetten van concurrentie tussen de werkers, alsook het regionalisme en het egoïstische kerktoerenpolitiek (“sous-localisme”) van de rijken.

28. Alle traditionele partijen hebben zich geschaard achter de neoliberale politiek, ter rechterzijde dus. De socialistische partijen zijn van het reformisme overgegaan naar het sociaal-liberalisme.

Alle traditionele partijen hebben zicht geschaard achter de neoliberale politiek, ter rechterzijde dus, en hebben zich omgevormd tot mediatiek-electorale machines. Dat geldt in het bijzonder voor de sociaaldemocratie. De onvoorwaardelijke steun van de sociaaldemocratie aan Europa en het bilan van de “socialistische” partijen in de regering tonen dat ontegensprekelijk aan. De Duitse sociaaldemocratie, onder leiding van Schröder, speelde een voortrekkersrol in de sociale achteruitgang, zoals de sociaaldemocratische partijen in Griekenland, Portugal en Spanje nu.

Het beheer van de crisis en het soberheidsoffensief bevestigen eens te meer de historische rol van de sociaal-democratie als waarborg van het kapitalistisch systeem en agent van de burgerij om de ergste sociale achteruitgang op te leggen aan de arbeidersbeweging. In 2008-2009 heeft geen enkele “socialistische” partij, ondanks de diepgaande ideologische crisis van het neoliberalisme en het discours over “de noodzakelijke hervormingen van het kapitalisme”, haar oriëntatie op en ideologische instemming met het sociaal-liberalisme in vraag gesteld; geen enkele sociaal-democratische regering heeft in zelfs de minste mate gebroken met de het neoliberale beleid dat die crisis veroorzaakt heeft. Integendeel dat beleid werd onverminderd voortgezet en uitgediept door alle regeringen, rechtse zowel als “linkse”.

Die politiek heeft binnen die partijen alleen maar kleine, meestal individuele, differentiëringen of breuken veroorzaakt. Waar ze bestaan, zijn de linkse stromingen zwak en evolueren ze naar rechts -breken ze met het “moederhuis”. Dat kan verklaard worden door het feit dat de sociale samenstelling van de sociaaldemocratische partijen gewijzigd is. Afgestoten door de soberheidspolitiek, het cliëntelisme en de corruptie, hebben de arbeidersbasis en de jeugd die partijen, die inzetten op hun imago in de media en hun leden enkel mobiliseren tijdens verkiezingen, verlaten. De sociaaldemocratische kaders maken voortaan deel uit van het politieke personeel van de burgerij en hebben duizend banden met de heersende klasse, waarvan ze ook de levensstijl delen (als ze er al geen deel van

uitmaken). De klassennatuur van die zogenaamd “socialistische” partijen is zo onherroepelijk veranderd. Het betreft hier niet meer wat Lenin “burgerlijke arbeiderspartijen” noemde. Terwijl sommige partijen niettemin redelijk stabiel blijven vanwege specifiek nationale redenen, hebben anderen elke organische band met de vakbeweging doorsneden en hebben ze zich omgevormd tot democratische partijen, die kandidaat zijn voor de machtswisseling, naar Amerikaans model.

Via het eurocommunisme van het einde van de vorige eeuw hebben sommige communistische partijen de sociaaldemocratie vervoegd, en in sommige gevallen, zoals in Italië, deelgenomen aan haar omvorming tot democratische partij. Andere KP's hebben een antikapitalistische fraseologie in stand gehouden, gecombineerd met een sectaire politiek zonder enig perspectief (Griekenland, Portugal), of met een strategisch perspectief van regeringsdeelname samen met de sociaaldemocratie (Frankrijk).

Heel deze evolutie speelt in de kaart van uiterst-rechts en populistisch rechts. Bij een aanzienlijk deel van de volkse lagen, slagen die krachten er met de nodige demagogie in, zich te profileren als de enige anti-systeem oppositie. Een dialectische kijk op de crisis van de politiek, en op de crisis van de partijen, is noodzakelijk. Inderdaad, die crisis betekent tegelijkertijd ook een sterke vermindering van de bekwaamheid om de massa's met behulp van de apparaten te omkaderen, met name een vermindering van de bekwaamheid van de sociaaldemocratie (of het stalinisme in sommige landen) om de arbeidersklasse en de jeugd te omkaderen.

29. De groene partijen zijn voortaan volledig geïntegreerd in het politiek dispositief van de heersende klasse. De ideologische ruimte die ze opengelaten hebben, wordt gedeeltelijk opgevuld door de stroming van de “décroissance”.

Toen de groene partijen opgericht werden, was hun klassennatuur onduidelijk en die situatie heeft een zekere tijd geduurd. Maar die dubbelzinnigheid kon niet eeuwig blijven duren. Onder het voorwendsel dat de USSR en de andere Oost-Europese landen ook ernstige schade aan het leefmilieu toebrachten, hebben de groenen de ecologische crisis toegeschreven aan het gedrag van de burgers in de plaats van aan de logica van de kapitalistische accumulatie. Onbekwaam als ze waren om specificiteit van het bureaucratisch productivisme -een onverdraaglijk resultaat van de combinatie van de afwezigheid van socialistische democratie en van de absurde stalinistische theorie van het “socialisme in één land”- te begrijpen, hebben ze het “productivisme” in het algemeen aangeklaagd als een product van het “consumentisme”, en niet als een aspect van de kapitalistische productiewijze. Die benadering kon hen alleen maar leiden naar christelijk personalisme, culpabilisering van de consumenten en een politiek van technocratische hervormingen, die de deelname aan de macht en de steun aan de Europese opbouw met zich meebrengen.

Vandaag hebben de Groenen al hun oorspronkelijke contestataire aarzelingen en de meerderheid van hun alternatieve gedragingen achter zich gelaten, om zich achter de neoliberale “governance” van het kapitalisme en de opbouw van het Europa van de patroons te scharen. Echter, de kloof tussen het resultaat van hun politiek en de drastische maatregelen die nodig zijn om grote ecologische catastrofes te vermijden, opent een ruimte. Die wordt grotendeels opgevuld door de diffuse stroming van de “décroissance” of van de

“groeiweigering”. Die stroming stelt een reëel probleem: de noodzaak om de materiële productie en het transport te doen afnemen in de ontwikkelde kapitalistische landen. Maar ze baseert zich eigenlijk op dezelfde ideologische matrijs als de groene partijen. Dat brengt haar ertoe de kapitalistische consumptie, de publiciteit, enz. nog radicaler in vraag te stellen, maar stelt haar niet in staat in het probleem aan te pakken bij de wortel, namelijk de kapitalistische tendens tot accumulatie. Met zo’n uitgangspunt neemt de radicalisering van de strijd voor het leefmilieu, zelfs als ze gepaard gaat met een antikapitalistisch discours, vooral morele vormen aan, gebaseerd op het engagement om sober te leven en op de culturele besmetting. Die vormen maken geen band met de sociale strijd tegen de soberheid mogelijk. Welnu, de ernst zelf van de situatie vereist structurele antikapitalistische maatregelen, die enkel opgelegd kunnen worden door de collectieve actie waarin de werkers een beslissende rol te spelen hebben.

30. De syndicale beweging heeft enorm aan gewicht ingeboet. Het feit dat ze in een aantal landen (waaronder het onze) nog steeds de meerderheid van de arbeidersklasse organiseert is belangrijk, maar mag niet tot illusies leiden.

Zelfs indien het organisatieniveau van de arbeidersklasse hoog blijft en haar mobilisatiekracht bevestigd werd tijdens een aantal belangrijke gevechten in loop van de laatste jaren, zijn haar positie en objectieve situatie er sterk op achteruitgegaan. Sedert dertig jaar wegen de lange recessieve golf, de neoliberale politiek en dieuwe vormen van arbeidsorganisatie zwaar op de loontrekkers: bovenop de massale structurele en permanente werkloosheid kwamen precarisering en “flexibilisering” van de tewerkstelling, atomisering van de statuten en versplintering van arbeidscollectieven. Die factoren wegen in negatieve zin op de eenheid van de klasse, het bewustzijnsniveau en de bereidheid tot solidariteit en mobilisatie.

Eenzijds organiseren de vakbonden de meest uitgebuitenen (precairen, interims, contractuelen, mensen zonder papieren... en in het bijzonder de jongeren en de vrouwen in elk van die categorieën) niet of slecht, en verdedigen ze hun eisen niet of slecht. Anderzijds heeft hun politiek van klassensamenwerking en hun steun aan de opbouw van Europa de syndicale apparaten ertoe geleid zich steeds meer en zeer sterk te integreren in het medebeheer van het systeem.

Het “oppositioneel reformisme”, dat de koers van een aantal arbeidersbureaucratieën in Europa was, heeft gecapituleerd voor het neoliberale offensief. De strategische leegte die daardoor is ontstaan, is geleidelijk gevuld door een zuivere logica van begeleiding van het systeem. Die oriëntatie is niet meer “reformistisch” maar is er één van medebeheer, zoals duidelijk blijkt uit de politiek van het EVV. De redevoeringen op Eén mei ten spijt, heeft het model van een “dienstverlenend syndicalisme” zich doorgezet, vooral in de grootste organisaties. Bovendien is de sociale oorsprong van veel individuen die de apparaten bevolken, geëvolueerd door de toenemende aanwerving van universitair en experts en technici, en zelfs als permanenten. Een laag van strijdbare, of zelfs antikapitalistische, syndicalisten blijft een rol spelen in de radicalisering van de strijd, maar heeft meestal geen strategisch perspectief.

Maar de Belgische vakbeweging -het ABVV en zelfs het ACV- vertegenwoordigt een macht die nergens zijn gelijke vindt en het product is van een hele geschiedenis van klassenstrijd sinds 1900. Ondanks de bureaucratische leidingen van de twee vakbonden en hun band met de politieke krachten die het sociaal-liberalisme vervoegd hebben, zullen de vakbonden ongetwijfeld nog tot strijd tegen de duidelijke dreiging van sociale achteruitgang genoopt worden. Eens die strijd in gang gezet is, kan die onmiddellijk een belangrijk deel van de arbeidersklasse (arbeiders, bedienden werknemers in de openbare diensten en werklozen vertegenwoordigen 87% van de “actieve bevolking”) en de controle -en a fortiori de stopzetting- van de actie door de bureaucratie bemoeilijken.

Alle Europese syndicale leidingen aanvaarden en ondersteunen de opbouw van de “reëel bestaande” EU met min of meer uitgesproken kritische nuances. Omdat die EU fundamenteel een “open markteconomie waar de concurrentie vrij is” (Verdrag van Maastricht) is en fiscale en loon-dumping de enige hefboom is waarover de nationale regeringen sinds de invoering van de eenheidsmunt beschikken, heeft de begeleiding van de die kapitalistische Europese opbouw het syndicalisme mmegesleurd in de spiraal van de “loonmatiging” en de sluipende soberheid. Die dynamiek van integratie van de syndicale leidingen in de opbouw van kapitalistisch Europa onder het mom van hun “Europese roeping” heeft hen er integendeel toe geleid zich steeds nauwer met hun eigen nationale burgerijen te verbinden om de competitiviteit van de “nationale” ondernemingen “veilig te stellen” tegenover die van de Europese rivalen, en aldus de klassensamenwerking met de patroons van hun eigen land te verkiezen boven de internationalistische solidariteit met de werkers van alle landen.

In de meerderheid van de Europese landen die door het soberheidsoffensief getroffen worden, vormen de syndicale leidingen een absolute of relatieve rem tegenover de noodzaak van veralgemeende en vastberaden mobilisaties om de maatregelen van sociale regressie concreet te stoppen. Impliciet of expliciet geven ze toe dat de werkers ondanks alles “ook” een “inspanning” moeten doen en “opofferingen” moeten doen, hoewel ze geen verantwoordelijkheid dragen voor de huidige crisis. Die houding versterkt enkel het gevoel van machteloosheid en het fatalisme onder de werkers want ze geeft geloofwaardigheid aan de door de heersende klasse verspreide ideologie dat we “allemaal in hetzelfde bootje” zitten. Verschillende syndicale leidingen rechtvaardigen hun passiviteit of gebrek aan strijdbaarheid met het argument dat het nodig is te vermijden dat “het land verlamd wordt”, wil men vermijden dat de economische toestand verslechtert en speculanten de schulden in het vizier nemen. De houding van de syndicale leidingen vormt een perfecte illustratie van de klassieke positie van de syndicale bureaucratieën sedert vakbondsleider Tarnow tijdens de Grote Depressie van 1929-1932 verklaarde dat de vakbonden “de arts aan het ziekbed van het kapitalisme [moeten zijn], want als de patiënt niet geneest, zal de taart niet groeien en zullen er minder kruimels voor de werkers overblijven”...

Bij de Europese syndicale leidingen overheersen vandaag twee oriëntaties tegenover het soberheidsoffensief:

- 1) Capitulatie zonder strijd, door de soberheidsmaatregelen meteen al zonder meer te aanvaarden (of een volledige passiviteit tegenover die plannen, wat ongeveer op hetzelfde neerkomt).

2) Organisatie van mobilisaties, betogingen en zelfs algemene stakingen, die echter enkel bedoeld zijn om te kunnen onderhandelen over een aantal “billijke” aanpassingen van die plannen, zonder de plannen zelf fundamenteel in vraag te stellen door duidelijk te weigeren dat de werkers ook aan de “opofferingen” deelnemen.

Enkel syndicale minderheidsstromingen en minderheids- en basisbonden verwerpen duidelijk elke vorm van soberheid ten koste van de werkers.

Wanneer syndicale leidingen mobilisaties op gang brengen, zijn die mobilisaties versnipperd, verspreid in de tijd, zonder de wil om een globale strijd die de publieke en privé-sector verenigt. Die strijd en mobilisaties vinden vooral plaats met de bedoeling het ongenoegen te kanaliseren en te vergrendelen door het aanpassen van de soberheid in plaats van een vastberaden strijd voor hun verwerping aan te gaan.

Toch bestaan de wil en bekwaamheid om te strijden wel degelijk, zoals blijkt uit de mobilisaties van de Indignados, de syndicale betogingen en algemene arbeidsonderbrekingen die in plaatsvonden in Griekenland, Tsjechië, Spanje, Engeland, Portugal,... Maar die stakingen waren nooit echt “algemeen”, wat aantoont dat op een bepaald niveau van confrontatie tussen de klassen een “algemene” routinematige 24-uren staking helemaal inefficiënt is. Het is integendeel nodig over te gaan naar een hoger niveau door de organisatie van een echte, verlengbare, algemene staking die voorbereid en geanimeerd wordt door democratisch verkozen stakingscomités in alle bedrijven die gecoördineerd worden op lokaal, regionaal en nationaal niveau, om zo alle werkers, wat ook hun sector of syndicale of politieke kleur is, te verenigen in de strijd.

31. Veel grote NGOs koesteren nog de illusie dat een verandering mogelijk is binnen de instellingen.

In plaats van een krachtsverhouding op te bouwen door massale mobilisaties, zijn ze bereid te functioneren in de pluchen salons en worden ze door de “governance” opgeslorpt. Ze kunnen hun mening uitdrukken en lobbyen, maar hun invloed zal altijd veel minder sterk zijn dan die van het kapitaal. Het deel van de milieubeweging dat besmet is door de mythe van het groene kapitalisme, is bijzonder representatief voor die tendens.

DE CRISIS VAN DE IDEOLOGISCHE HEGEMONIE VAN DE BURGERIJ

32. De crisis van bepaalde burgerlijke waarden vormt een bijkomend element van de sociale instabiliteit.

De onbekwaamheid van het kapitalistisch systeem om de sociale en ecologische problemen op te lossen, is een voedingsbodem voor de verwerping van de “commodificatie” van de menselijke verhoudingen, de natuurlijke rijkdommen en de personen. Maar tegelijkertijd zorgt die onbekwaamheid ervoor dat een aantal taken, die niet meer collectief verzekerd worden, terug in de privésfeer terechtkomen. De familie, die zelf een verandering ondergaat,

houdt de rollen in stand die traditioneel toegewezen worden aan mannen en vrouwen. Die laatsten blijven aldus de hoedsters van het welzijn van de gezinnen en moeten steeds meer de persoonsverzorging op zich nemen, ten koste van hun professioneel, sociaal en privé-leven.

De fantastische ontwikkeling van het krediet doet een crisis van de kapitalistische temporaliteit ontstaan, die zowel het heden offert op het altaar van de toekomst als de toekomst offert op het altaar van het heden. De zeer ruim gedeelde overtuiging dat de volgende generatie het slechter zal hebben dan de huidige, ondermijnt de legitimiteit van de kapitalistische ideologie over de “voortgang” grondig. De flexibiliteit, de precariteit van de tewerkstelling, de ontwaarding van de diploma’s, de uitwisselbaarheid van de functies en de verscherping van de uitbuiting brengen het discours over integratie door de studies, individuele ontplooiing en opwaartse sociale mobiliteit door het werk in crisis. De almacht van het kapitaal doet de illusies over de superioriteit van de burgerlijke democratie en de neutraliteit van haar instellingen verdampen. De vulgariteit van de massa-cultuur, de “verdinglijking” van het vrouwelijk lichaam door de reclame en een aantal andere fenomenen onthullen de schijnheiligheid van de burgerlijke pretenties over de ontvoogding en het denken.

De burgerlijke opvattingen over geluk en liefde botsen met de harde werkelijkheid van sociaal isolement, stress op het werk, precariteit, gewelddadigheid van de sociale verhoudingen, enz. Steeds meer mensen begrijpen dat het terug lanceren van dit verrot systeem, in de hoop dat alles morgen wel beter zal gaan, er enkel toe zal bijdragen de sociale en ecologische vernielingen van allerlei aard te doen toenemen. De combinatie van al die elementen ligt aan de basis van een grote zoektocht naar zin. Allerhande sekten proberen daar een misplaatst antwoord op te geven. De kern van het probleem is echter dat er een grote latente behoefte bestaat aan een sociale “hertoeëigening” van de nodige tijd en de ruimte voor menselijke relaties, die niet op een bevredigende manier beantwoord kan worden zonder debat, uitwisseling en collectieve actie in een antikapitalistisch perspectief -in één woord: de sociale praxis.

III. Specifiek Belgische kenmerken

- 33. Een economie die als een wagonnetje aan de Duitse locomotief hangt, veronderstelt een “anti-inflatoire” politiek met controle op de lonen en budgettaire orthodoxie. Onder druk van een financieel systeem dat erg blootgesteld is aan de schulden van de landen Zuid-Europa en van een niet bepaald rooskleurige budgettaire toestand, wordt een aanzienlijk soberheidsoffensief voorbereid.**

Hoewel het Franse grootkapitaal er belangrijke rol speelt (Paribas, GDF Suez, Dexia,..), probeert België, zoals Oostenrijk, Nederland, enz. bij de Duitse economische locomotief te blijven. Welnu, het Duitse leadership binnen de EU is te danken aan de sociale en loonsachteruitgang die onder de sociaal-democraat Schröder werd opgelegd. Dat brengt in België een strikt “anti-inflatoir” beleid met controle op de lonen en vermindering van de loonmassa met zich mee.

Dat brengt ook een strikte politiek van budgettaire orthodoxie met zich mee (de twee zijn immers met elkaar verbonden). Voor de crisis had België al een grotere overheidsschuld-ratio dan het Europese gemiddelde ten gevolge van fiscale en budgettaire ten voordele van de kapitalisten: notionele intrest, verlaging van de bijdragen, speciale premies, fiscaal stelsel met bevrijdende roerende voorheffing. De belastingvoet voor de hoogste inkomensschijf is van 72% in 1986 gedaald tot 50% in 2007. Kortom, een fiscale hel voor de meerderheid en een belastingsparadijs voor de rijken. In 2008-2009 heeft de overheid de toestand nog verergerd door de uitgifte van nieuwe schuldtitels om de banken met 20,64 miljard euro ter hulp te schieten. De schuld is zo van 84,2% van het BIP in 2007 gestegen tot 100,9% in 2010.

Terwijl ze geruststellende berichten de wereld insturen dat het overheidstekort afgenomen is tussen 2009 en 2010, en dat de overheidsschuld geen explosieve groei heeft gekend zoals in andere landen, verbinden de overheden zich er wel toe tegen 2015 geleidelijk terug het budgettaire evenwicht te bereiken.

Dit gaat echter uit van een heropleving van de economische groei. Welnu, gezien de kwetsbaarheid van het Belgische financiële systeem en zijn sterke vervlochtenheid met het internationaal banksysteem, is een nieuwe recessie helemaal niet onwaarschijnlijk. Mocht het BBP minder groeien dan voorzien, zou België een sterke stijging van het overheidstekort en van de openbare schuldgraad ondervinden. Overigens zou een nieuwe financiële crisis reusachtige gevolgen hebben voor de openbare financiën: de aan de banken toegekende staatswaarborgen (68 miljard euro) zouden plotseling terug opduiken en de overheidsbestedingen aanzienlijk doen toenemen.

Tot nu toe is de Belgische groei groter dan het Europese gemiddelde. Maar de kloof met Duitsland neemt te, wat wijst op een risico dat België moet afhaken van Duitsland ten gevolge van haar budgettaire situatie. De kwetsbaarheid van de Belgische banken aan de Griekse of Italiaanse schuld maakt dit gevaar nog groter. Alles lijkt dus te wijzen naar een omvangrijk offensief zoals het offensief van 82-86 met de bijzondere machten van de regering Martens-Gol, zonder evenwel de maatregelen die nu de bevolkingen van Griekenland of de Spaanse staat treffen, te evenaren. De aanvallen van de OESO tegen de

indexering van de lonen of de inhoud van de nota die Di Rupo in juni voorgesteld heeft als onderhandelingsbasis voor de vorming van een regering, geven de toon aan. Het is duidelijk dat de loonindexering, de ambtenarenpensioenen, de werkloosheidsuitkeringen en ook de gezondheidszorg liggen duidelijk in het vizier.

34. De politieke bovenbouw behoudt een relatieve autonomie tegenover de economische onderbouw en de crisis van het regime verlamt het soberheidsoffensief gedeeltelijk.

Het perspectief van een hard soberheidsplan is de bepalende factor voor de komende periode. Er bestaat echter een communautaire verdeeldheid binnen de heersende klasse, die voor de keuze staat tussen twee strategische projecten om die soberheid op te leggen.

In Vlaanderen is de meerderheid van het patronaat, georganiseerd in VOKA, van oordeel dat de politieke krachtsverhoudingen in het Noorden van het land het mogelijk zullen maken de doelstellingen sneller te bereiken. De voorwaarde om dat te kunnen doen is een grotere autonomie van Vlaanderen, met name op fiscaal en sociaal vlak. VOKA heeft vooral bij de NVA een trouwe woordvoerder gevonden, die zich in het Noorden van het land, gebruik makend van de crisis van de burgerlijke “leiderschapscrisis”, doet gelden door een nationalisme dat enkel de populistische verpakking is voor een strijdbaar ultra-liberalisme dat tegen de arbeidersbeweging gericht is. De opkomst van de nationalistische rechterzijde in Vlaanderen versterkt dus de neoliberale druk in overeenstemming met de Europese politiek door de verdediging van de regionale autonomie.

In Wallonië handhaaft de PS zich met een “olijfboom”-regering die zich voorstelt als de verdedigingsmuur tegen het sociale bloedbad en verdediger van de federale solidariteit. Ze vormt het essentieel instrument van een andere fractie van de heersende klasse die, gesteund door de Europese technocratie en de grote mogendheden, die inzet op de federale staat en de angst voor de gevolgen van een splitsing van de staat -en in het bijzonder van de sociale zekerheid- gebruikt om de wereld van de arbeid de soberheid te doen slikken als “het kleinste kwaad”.

Bijgevolg hebben de verkiezingen van juni 2009 na meer dan een jaar nog niet geleid tot de vorming van een regering die de krachtige soberheidsmaatregelen die in de buurlanden al in de stijgers staan, krachtdadig kan opleggen. De crisis van het regime is in die zin een voorbeeld van de relatieve autonomie van de politieke bovenbouw tegenover de economische basis.

35. De monarchie die alsmaar directer ingrijpt op de politiek, en de regering “van lopende zaken” met uitgebreide bevoegdheden bevorderen de door de “markten” opgelegde neoliberale “governance”.

De markten maken natuurlijk gebruik van de politieke instabiliteit om de druk te doen toenemen en de soberheidsmaatregelen te versnellen, die nu achterlopen op die van de buurlanden. In het begin van 2011 hebben drie rating bureaus bedreigd de Belgische schuldtitels te degraderen omdat snelle budgettaire maatregelen uitbleven. Onder dat voorwendsel, onder andere, misbruikt de Koning zijn functie en komt hij steeds directer

tussen te komen op het politieke terrein ten voordele van een op federaal niveau gestuurde en gecoördineerde hardere soberheidspolitiek.

In februari geeft de Koning de regering van lopende zaken een aantal opdrachten, die zo aan de parlementaire controle ontsnappen, waaronder de opmaak van een begroting. In maart legt deze regering zonder legitimiteit een enigszins aangepast interprofessioneel akkoord (IPA) 2011-2012 op, nadat het oorspronkelijk ontwerp door de militanten van het ABVV en het ACLVB verworpen was. In komende twee jaar zullen de loonsverhogingen in de privé-sector zo goed als onbestaande zijn: 0,3% bovenop de koppeling aan de index, die momenteel nog altijd standhoudt, tegen de wil van het patronaat en Europa. Tegelijkertijd stuurt deze regering van lopende zaken F16s om Libië te bombarderen in het kader van iets wat later een NATO-operatie zal worden. Tenslotte richt de Koning zich in zijn toespraak naar aanleiding van de nationale feestdag in juli rechtstreeks tot de bevolking, over de regering heen, en veroorlooft hij het zich zo druk te zetten op de politieke klasse om werk te maken van de “structurele hervormingen” zowel op institutioneel als sociaal-economisch vlak.

Aldus heeft het parlement dat uit de laatste verkiezingen is voortgekomen geen macht over een regering van “lopende zaken” die nog uit de oude legislatuur dateert, terwijl, binnen de uitvoerende macht, er een omkering heeft plaatsgevonden van de respectieve rollen van de Koning en “zijn ministers”. Het illegitiem politiek stelsel dat in de crisis tot stand komt, past helemaal in het systeem van “governance” dat in Europa tot stand komt met als enige bedoeling te allen prijze de banken te redden en de bedrijven van het oude continent te helpen in hun concurrentiestrijd tegen hun Amerikaanse en Aziatische rivalen. Kortom, dit alles legt de werkelijkheid van de klassenmacht, de aard van de instellingen en de onderwerping aan die macht van alle politieke actoren, zonder uitzondering, bloot.

36. In die context, met een syndicale bureaucratie die vastzit in het “sociaal overleg”, is de Belgsche samenleving enigszins verdoofd.

In ons land overheersen de passiviteit en de reactionaire/securitaire tendensen vandaag. Nochtans kan ook bij ons een bruuske wending niet uitgesloten worden. Ondanks de regionale verschillen bestaat er in België, zowel in het Noorden als in het Zuiden, wel degelijk een potentieel tot revolte tegen de sociale onrechtvaardigheid. Dat wordt echter geblokkeerd en verdrongen. De hoofdoorzaak is dat de communautaire tweespalt, de diepe crisis van het regime en het afdrijven naar nationalisme de weg naar verandering volledig lijken te blokkeren. Die tendensen wegen vooral verstikkend door in Vlaanderen. Dat komt ook tot uitdrukking in het feit dat rechts, heel rechts en uiterst-rechts het electorale veld compleet domineren (wat verloren werd door het Vlaams Belang, werd door de NVA gewonnen).

Fundamenteel zijn de eilandjes van weerstand tegen de neoliberale ideologie in de Vlaamse arbeidersbeweging erg zwak. Dat is het resultaat van bepaalde specifieke kenmerken zoals de historische zwakte van de socialistische traditie, en dus van de klasse-autonomie, en de organische band tussen het ACW en de christen-democratie.

Tegelijkertijd laat aan Franstalige kant het feit dat de dreiging van een nog sterkere sociale achteruitgang vooral van de Vlaamse rechterzijde lijkt te komen, de sociaal-democratie al meer dan twintig jaar toe de neoliberale politiek toe te passen en zich tegelijkertijd voor te stellen als het minste kwaad, met name als een bolwerk tegen de afbraak van de sociale zekerheid. Daardoor is de sociaal-democratie tot nu toe in staat geweest het sociaal verzet te blokkeren met medeplichtigheid van de bureaucratische syndicale apparaten.

Nochtans zijn de objectieve omstandigheden, zoals in andere landen, van die aard dat een bruske wending niet uitgesloten kan worden. Het crisis van het regime kan die zelfs versnellen. Enerzijds zal ze de Waalse sociaal-democratie ertoe dwingen een bijkomende kwalitatieve stap te zetten in de samenwerking met het neoliberale offensief. Anderzijds kan de crisis van de Vlaamse christen-democratie de controle van de heersende klasse op de Vlaamse christelijke arbeidersbeweging enigszins verminderen. In die omstandigheden zou de open klassenstrijd de enige mogelijkheid kunnen blijken om de sociale verworvenheden die door het kapitalistisch offensief bedreigd worden, te verdedigen. Verschillende hindernissen bemoeilijken deze evolutie. De belangrijkste is de diepe verdeeldheid van de arbeidersbeweging tussen haar socialistische en christelijke, Vlaamse en Franstalige vleugels. Die verdeeldheid komt bovenop de tegenstellingen tussen arbeiders en bedienden, openbare en privé-sector, preciaire en niet-preciaire werkers, werklozen en actieven, Belgen en immigranten, enz., die de neoliberale politiek verdiept heeft.

Vanwege de massale omvang van de syndicale beweging en de fundamentele krachtsverhoudingen probeert de heersende klasse een brutale confrontatie te vermijden en zoveel mogelijk te bewerkstelligen door de klassensamenwerking met de bureaucratische leidingen. Vandaar de verlaging van de “patronale lasten”, de interim en de flexibiliteit in het algemeen, de activering van de werklozen, de dualisering van de samenleving, enz. De syndicale bureaucratieën aanvaarden deze maatregelen in ruil voor het behoud van hun controle op de harde kern van de klasse. De syndicale leidingen houden op die manier een catastrofale oriëntatie aan, zonder wil, zonder strategie en zonder actieplan om de eisen die ze voorop stellen door te drukken, en beperken zich tot het organiseren van enkele betogingen en sporadische stakingsdagen om wat druk van de ketel te halen.

Maar de geschiedenis van onze arbeidersbeweging leert ons: haar politisering is zwak, maar haar strijdbaarheid en radicaliteit kunnen groot zijn en plotseling tot uiting komen. Een recente studie over de sociale bewegingen van de laatste twintig jaar heeft aangetoond dat de Belgen steeds minder staken maar steeds vaker betogen. Het eerste aspect verwijst naar de terugval van de strijd sinds het einde van de tachtiger jaren, de toenemende precariteit van de arbeidsomstandigheden, de angst voor werkloosheid en de toenemende moeilijkheden om zich in de bedrijven tegen het patronaat te verzetten (de nationale of provinciale algemene stakingsdagen in 2005, 2008 en 2011 werden daarentegen wel goed opgevolgd, wat zeker een afschrikkingseffect heeft op de burgerij). Het andere aspect toont dat de onvrede en de strijdbaarheid verre van verdwenen zijn. Hoewel moeilijker geworden als beweging van de klasse in de bedrijven, komen zij op een minder riskante manier tot uiting als mobilisaties van de burgers. Die zijn meestal zeer thema-gebonden en, hoewel ze talrijker zijn, zijn ze ook meer verbonden met specifieke gebeurtenissen en zijn ze minder massaal dan vroeger.

IV. De taken van de SAP

37. **De revoluties in de arabisch-islamitische wereld bevestigen dat het bestaan van een revolutionaire partij niet noodzakelijk is voor het uitbreken van revolutionaire crisissen. Alle historische ervaringen tonen echter aan dat een partij onontbeerlijk is om een revolutie tot een goed einde te brengen: de vernietiging van de kapitalistische staat en de opbouw van een macht van een nieuw type. Een macht die voortkomt uit de zelforganisatie van de uitgebuitenen en verdrukten, die door hen gecontroleerd wordt, en die er dus toe geroepen is te verdwijnen om plaats te maken voor een zelfbeheerde ecosocialistische maatschappij zonder enige uitbuiting of onderdrukking.**

Het ergste en het beste lijken mogelijk. Bruuske wendingen kunnen zelfs door ogenschijnlijk onbelangrijke sociale gebeurtenissen maar ook door grote ecologische catastrofes in gang gezet worden. Die uiterst onstabiele context is in laatste instantie het resultaat van een schrijnend gebrek aan een globaal, samenhangend, concreet en structurend antikapitalistisch en internationalistisch alternatief. Het uitgangspunt van het Overgangsprogramma, dat Trotsky in 1938 schreef, blijft dus meer dan ooit tragisch actueel: “De historische crisis van de mensheid is terug te voeren op de crisis van de revolutionaire leiding.” De SAP heeft niet de ambitie die leiding te zijn, noch ze te worden enkel door de aangroei van zijn ledenaantal en nog minder zichzelf uit te roepen tot die leiding. Ons perspectief is de geduldige heropbouw van een beweging van de uitgebuitenen en verdrukten op een klasse-basis en, in dat kader, de opbouw van een revolutionaire massa-partij die uit de sociale verzetsbewegingen voorkomt en hun inventiviteit integreert.

De opbouw van zo'n partij kan vanzelfsprekend niet los van de klassenstrijd zelf gezien worden. Het gaat er niet om dat de massa's zich scharen achter een vooraf vastgesteld historisch programma, maar dat ze zich dat programma toeëigenen, het omvormen en radicaal omvormen. In die zin zal de opbouw van een revolutionaire partij verlopen via een reeks hergroeperingen en tussen-etappes, waar de sectoren die in strijd zijn, de noodzaak van specifiek politiek instrument om de politieke macht te veroveren zullen begrijpen.

In huidige situatie kan de SAP aan die strategische doelstelling essentieel bijdragen door:

1. een **politieke lijn** voor te stellen die aangepast is aan de verschillende stadia van de strijd;
 2. **instrumenten** op te bouwen die toelaten om die lijn in de praktijk te beginnen brengen in de sociale mobilisaties;
 3. deel te nemen aan **elk hergroeperingsinitiatief** dat toelaat een stap te zetten in de richting van een electoraal/politiek geloofwaardig antikapitalistisch alternatief.
 4. de SAP op te bouwen als een **revolutionair-marxistische organisatie** die dit project in zijn geheel draagt.
38. **Een partij is vooreerst een programma en een politieke lijn. De politieke lijn van de SAP is rond vier hoofdassen gestructureerd.**

Onze politieke lijn is de gedaante waaronder ons programma verschijnt in een gegeven conjunctuur: een samenhangend geheel van eisen en voorstellen die een geloofwaardig antikapitalistisch antwoord bieden op de belangrijkste uitdagingen en problemen waarmee de wereld van de arbeid en de mensheid geconfronteerd worden, en die in de richting van de omverwerping van het kapitalisme wijzen.

In de huidige conjunctuur is dit geheel van eisen gestructureerd rond vier hoofdassen:

1. De strijd tegen het soberheidsoffensief. Met het oog op een ander Europa komt het erop aan alle manoeuvres om de klasse te verdelen te bestrijden, en daar de eenheid tegenover te stellen in de strijd tegen de sociale achteruitgang, voor een genereus antikapitalistisch alternatief, dat aangepast is aan de werkelijke sociale tegenstellingen en aan het huidige bewustzijnsniveau, in het bijzonder aan de verzuchting naar een “echte democratie”, en dus naar sociale rechtvaardigheid en gelijke rechten voor iedereen.

2. De strijd om het milieu te beschermen tegen de kapitalistische vernielingen, in het bijzonder de strijd voor een sociaal rechtvaardige en ecologisch efficiënte overgang naar een uitsluitend op hernieuwbare bronnen gebaseerd energie-systeem, zonder fossiele energieën of kernenergie, in een ecosocialistisch perspectief;

3. De strijd tegen de economische, culturele en militaire overheersing door het imperialisme, in het bijzonder de strijd tegen de oorlog, de overuitbuiting van de arbeid en de plundering van de natuurlijke rijkdommen van de onderdukte landen, meer bepaald door middel van de schuld;

4. De democratische zelforganisatie van de strijd in de bedrijven, de wijken, de scholen en de maatschappij in het algemeen. De ervaringen van de arbeidersbeweging, van de sociale bewegingen en van de recente mobilisaties in de Arabische wereld en in het Middellandse Zee-gebied vormen daarbij een rijke inspiratiebron, want hun actievormen (volksvergaderingen, burgerlijke ongehoorzaamheid, initiatieven van directe actie, algemene staking,...) drukken het verlangen uit om de politiek en de democratie van onderuit herop te bouwen.

39. De strijd voor een antikapitalistisch alternatief zal gewonnen -of verloren- worden in de sociale strijd voor de onmiddellijke sociale eisen.

Vier algemene opmerkingen zijn hier van toepassing:

1. De vier assen zijn eng verbonden en overlappen elkaar ook op verschillende manieren. Zo kan bijvoorbeeld de strijd tegen de soberheid niet losgekoppeld worden van de strijd tegen het racisme en de islamofobie of van de strijd tegen een nationalistisch in zichzelf keren van de ontwikkelde kapitalistische landen -en dat zijn op hun beurt sleutelementen van een anti-imperialistische politiek.

2. Het internationalisme en het anti-seksisme zijn twee beslissende ideologische “markers” om reactionaire en revolutionaire stromingen die in concurrentie zijn voor de invloed over de samenleving, van elkaar te onderscheiden. Overigens vormt de zogenaamde “ecologische crisis” een belangrijke inzet voor het overleven van de mensheid. Nochtans zal het gevecht

voor een antikapitalistisch alternatief gewonnen -of verloren- worden in de sociale strijd voor de onmiddellijke eisen over de arbeid, de arbeidsomstandigheden, het inkomen, de huisvesting, de openbare diensten, de sociale zekerheid... De strijdervaring, en in het bijzonder de democratische zelforganisatie van de strijd, is de enige manier om een levende “arbeidersbeweging” herop te bouwen, m.a.w. de uitgebuitenen en verdrukten in beweging te brengen, en dus het project van een niet-kapitalistische maatschappij, dat ook de ecologische en feministische dimensie omvat, nieuw leven in te blazen. Kortom: om “de hoop opnieuw uit te vinden”.

3. De toestand van de subjectieve factor is niet alleen erg instabiel met de mogelijkheid van bruuske wendingen en brutale versnellingen; ze wordt ook gekenmerkt door een grote verscheidenheid in ritme en niveau naar gelang de sectoren en leeftijdscategoriën in de bevolking, met name in de arbeidersklasse. Het is meer dan een kwestie van “jongeren” en “ouderen”: tegenwoordig is het potentieel van revolte van geprecariseerde gepensioneerden ongetwijfeld groter dan dat van scholieren (bij wie de consumptiewaan hevig toeslaat). Jonge, zeer vaak geschoolde, werkers die intreden in de arbeidsmarkt (of dat proberen te doen) of die al op de arbeidsmarkt actief zijn maar geprecariseerd blijven, lijken daarentegen het meest geneigd tot actie en radicalisering. Omdat ze volop getroffen worden door iterimwerk, flexibiliteit, ontwaarding van de diploma's, lage lonen, enz. Omdat zij niet gebukt gaan onder last van de sociale nederlagen van de jaren '80, of van de ideologische ontredde na de val van de Muur. En omdat ze het minst omkaderd zijn door de bureaucratische apparaten van de vakbonden, waarvan het cultureel profiel (in de brede zin van het woord, inbegrepen de strijdcultuur) bovendien vaak onaangepast is. Dat leidt tot twee duidelijke conclusies:

a) de noodzaak van een strategische prioriteit met betrekking tot het “doelpubliek” voor de opbouw van de SAP;

b) de tactische noodzaak om onze politieke lijn aan te passen in functie van de sociale lagen die in strijd zijn, van de gebeurtenissen, enz.

4. Zonder ons programma af te zwakken is een pedagogische aanpak noodzakelijk. Het komt er in het bijzonder en prioritair op aan, alle lessen te trekken uit het feit dat de historische cyclus die door de Russische oktoberrevolutie van '17 geopend werd, definitief voorbij is. De georganiseerde arbeidersbeweging bestaat nog als structuur, maar de arbeidersbeweging als levend ontvoogdings- en bewustwordingsproces van de werkers doorheen de praxis moet terug opgebouwd worden. Daartoe moeten we een terugkeer naar bronnen van de marxistische kritiek van het kapitalisme combineren met werk om ons de nieuwe problemen eigen te maken, en die twee elementen samenbrengen in een eenvoudig, maar niet simplistisch, modern en direct discours. Deze aanpak is in het bijzonder belangrijk tegenover de jonge werkers. In dat oogpunt vereenvoudigt de crisis van de arbeidersbeweging en de traditionele linkerkant, die ook een dramatische verslechtering van de krachtsverhoudingen betekenen, enigermate de uitdrukking van het alternatief.

POLITIEKE LIJN

40. De SAP trekt zijn conclusies uit het feit dat de ernst van de “ecologische” crisis de strategie voor een maatschappelijk alternatief aanzienlijk wijzigt. De overgang naar een socialistische samenleving moet gebeuren onder strikte ecologische beperkingen.

In termen van programma en profiel komt het er in de eerste plaats op aan alle conclusies te trekken uit het feit dat de “ecologische” crisis zeer ernstig is. Het kapitalisme is te ver gegaan in de ontwikkeling van de productiekrachten waarvan het destructieve potentieel een globale bedreiging vormt voor het leefmilieu, dat de fundamentele basis is van het menselijk bestaan. Minstens in de ontwikkelde kapitalistische landen is een stap terug nodig, opdat een kwalitatieve verandering doorgevoerd kan worden, en een verdeling van de middelen en de rijkdommen de landen van het Zuiden in staat kan stellen een ontwikkeling die naam waardig te kennen. Een oplossing zonder catastrofale gevolgen op sociaal vlak of voor het leefmilieu is niet mogelijk als niet dringend, op wereldvlak, een aantal drastische maatregelen getroffen worden, die helemaal niet verenigbaar zijn met de normale functionering van het kapitalisme. Die realiteit leidt tot een radicaal nieuwe situatie vergeleken met de vroegere pogingen tot overgang naar een socialistische maatschappij, en rechtvaardigt het begrip ecosocialisme.

Dit betekent dat het ecosocialisme het antikapitalisme zeker niet verdunt, maar het integendeel nieuwe kracht en legitimiteit geeft. Dat betekent eveneens dat de leefmilieu-problematiek een nieuwe actualiteit verleent aan de aanpak van het Overgangsprogramma, en dus belangrijke gevolgen heeft voor de politieke lijn. Eigenlijk blijft de vraag “Overgang naar wat?” op het niveau van de massa onbeantwoord sinds het legitimiteitsverlies van het socialistische project. Welnu, de “ecologische crisis” maakt door haar ernst, haar hoogdringendheid en haar omvang een niet-kapitalistisch, alternatief maatschappelijk project, dat “sociale rechtvaardigheid” en het rationele beheer van de stofwisseling tussen mensheid en natuur combineert, absoluut noodzakelijk. De doelstelling is niet duidelijk afgelijnd, maar haar noodzaak is dwingend, wat een nieuw terrein voor actie en debat creëert. Het komt er in zekere zin op aan het sociale te maximaliseren, rekening houdend met leefmilieugerelateerde beperkingen. Die crisis vormt ook een sterk argument voor een antikapitalistisch, internationalistisch, globaal en zeer radicaal antwoord, dat vertaald wordt in concrete, onmiddellijk te realiseren eisen.

41. Het klimaat stabiliseren zonder beroep te doen op kernenergie impliceert dat de overgang naar een energie-systeem dat uitsluitend op hernieuwbare bronnen gebaseerd is, nu begonnen en binnen veertig jaar voltooid moet worden. Dat impliceert op zijn beurt dat die hernieuwbare bronnen als een gemeenschappelijk goed van de mensheid moeten beschouwd worden. In de praktijk is die overgang enkel mogelijk door middel van een vermindering met minimum de helft van het energieverbruik van de ontwikkelde kapitalistische landen, wat op zijn beurt een aanzienlijke vermindering van de productie en het transport vereist.

Daartoe is het kapitalisme absoluut niet in staat -tenzij tijdelijk onder de vorm van een economische crisis... die de sociale afbraak verhoogt. De vermindering van de materiële productie en het transport die noodzakelijk is voor de bescherming van het leefmilieu, is niet verzoenbaar met de sociale bescherming zonder economische planning en een radicale uitbreiding van de openbare sector: openbaar bedrijf voor isolatie/renovatie van woningen, openbare dienst voor energie die de democratische decentralisatie van het systeem op touw

zet, openbare vervoersmaatschappijen, openbare huisvestingsmaatschappij, steun aan de organische landbouw dichtbij de consument (door boeren of coöperatieven). Het komt erop aan eisen voorop te stellen die tegelijkertijd beantwoorden aan de milieueisen, de democratische verzuchtingen en de sociale noden, in het bijzonder wat de tewerkstelling en de inkomens betreft.

In die context spreken we ons uit voor het kosteloos karakter van water, openbaar vervoer, verwarming, verlichting... tot een niveau dat overeenstemt met de basisbehoeften. Daaraan verbinden we de eis voor een sterk progressieve tarifiering boven dat niveau en voor een absoluut verbruiksplafond... We spreken ons uit voor de decentralisatie van de energieproductie die een democratisch en collectief beheer van de installaties op lokaal niveau toelaat, binnen het kader van een globale planning. Op hun beurt stellen al die eisen onvermijdelijk het probleem van de herverdeling van de maatschappelijke rijkdom. Dat betekent dat de "ecologische crisis" bijgevolg ook pleit tegen elke vorm van deelname aan het beheer van het systeem, en dus voor een politiek die aanstuurt op een breuk doorheen de sociale mobilisatie.

42. Onze centrale praktische politieke taak is de uitgebuitenen en verdrukten op te roepen om zich te verzetten tegen de soberheid met als perspectief een gemeenschappelijke strijd op het niveau van de EU.

De centrale praktische politieke taak van de antikapitalistische militanten is alle uitgebuitenen en verdrukten op te roepen om zich overal en met alle democratische middelen te verzetten tegen de soberheid, teneinde krachten op te bouwen met als perspectief een gemeenschappelijke strijd op het niveau van de EU, als bijdrage tot de globale strijd voor de afschaffing van het kapitalisme. De internationalisering van het syndicalisme heeft een dramatische achterstand opgelopen tegenover de mondialisering van het kapitaal. Ze is bovendien toegeëigend door bureaucratische apparaten die zich richten op het begeleiden van de kapitalistische ontwikkeling.

Directe internationale contacten leggen aan de basis tussen militantenkernen binnen eenzelfde multinational of eenzelfde bedrijfstak is één van de belangrijkste taken van de antikapitalistische militanten. Onze boodschap is eenvoudig: de wereld van de arbeid staat met de rug tegen de muur en kan enkel op zichzelf, op zijn verzet, rekenen. Er bestaat geen enkele garantie dat de strijd tot een overwinning zal leiden, maar het staat wel vast dat wie niet vecht, verslagen zal worden.

Bij het formuleren van actie-ordewoorden is het essentieel voortdurend rekening te houden met het uiterst contradictoires karakter van de situatie: enerzijds maant de uiterst defensieve situatie aan tot voorzichtigheid, tot eenheid tussen de organisaties op een zo ruim mogelijke programmatische basis; anderzijds mag men nooit het onderliggende revolutionaire potentieel en de mogelijkheid van bruuske wendingen uit het oog verliezen. Dat heeft twee belangrijke gevolgen:

1. We moeten niet bang zijn om relatief beperkte actievoorstellen te doen of te ondersteunen als die aan de situatie beantwoorden en passen in een dynamiek van hermobilisatie, maar we

moeten die wel plaatsen in het kader van een noodzakelijk actieplan met het oog op de algemene staking.

2. Hoewel we moeten vermijden ons in de plaats te stellen van de activiteit van de voorhoede van de klasse zelf, moeten we wel veel aandacht hebben en alert zijn voor spontane of semi-spontane radicale acties door minderheden, zorgvuldig nagaan wat de impact ervan is en gepast handelen als een actie van dat type de krachtsverhoudingen begint te wijzigen.

43. Zoals andere problemen vereist het probleem van de strijdvormen een ondogmatische aanpak die rekening houdt met de specifieke kenmerken van de periode, de zeer defensieve krachtsverhoudingen en de wijze waarop de reële beweging zich daaraan aanpast.

Tegenover het gemondialiseerde kapitaal voelt de wereld van de arbeid zich des te zwakker naarmate de financiële reserves van de werkers vaak beperkt, of zelfs onbestaande, zijn, wat hun bekwaamheid om een strijd van lange adem te voeren beperkt. De achteruitgang van de kleinhandel ten voordele van de grote distributie en het verdwijnen van de volkstuintjes versterken die tendens.

In die moeilijke context komt het erop aan, eerder dan kant-en-klare formules op de situaties te plakken, in de leer te gaan bij de strijd om de antwoorden die de militanten op het terrein gevonden hebben, te integreren: beurtstakingen, stakingen bij volmacht, blokkering van sleutelsectoren of van (fysieke of virtuele) communicatiekanalen, bezetting van de openbare ruimte of van openbare gebouwen, gebruik van ICT zoals sociale netwerken, enz. In die context is de actieve solidariteit met enkele lange en harde stakingen die soms uitbreken, erg belangrijk. In die conflicten komt het er in het bijzonder op aan de bedrijfsbezetting, de verkiezing van een stakingscomité en de zo ruim mogelijke arbeidersdemocratie voorop te stellen als beslissende wapens om de kansen op een overwinning te vergroten.

44. Het strategisch schema van de SAP is gebaseerd op de internationalisering van de strijd in Europa en het veroorzaken van een crisis van de EU die moet uitmonden in een ander Europa.

Algemeen gesproken is dit het strategisch schema: strijd in één land die leidt tot een gedeeltelijke, maar significante breuk met de neoliberale politiek, en dus tot een crisis in de EU, oproep tot uitbreiding van de strijd naar andere landen, vervolgens daadwerkelijke uitbreiding van die strijd die per slot van rekening de toepassing van een omvangrijk programma van antikapitalistische sociale en politieke hervormingen van ecosocialistische, feministische en internationalistische signatuur op de agenda stelt.

Dit internationalistische schema is tegengesteld aan het “verlaten van de Euro” dat geen ander perspectief biedt dan een nog brutaler soberheidsoffensief. Het verlaten van de Euro vragen komt er in feite op neer dat men de antikapitalistische taken, die minder dan ooit in een nationaal kader gerealiseerd kunnen worden, ontwijkt. Daarom is het hoogtepunt van ons strategisch schema het perspectief van een grondwetgevende vergadering van de volkeren voor de opbouw van een ander Europa: de Socialistische Verenigde Staten van Europa. Dit schema steunt op een dubbele tegenstelling:

1. het feit dat de kapitalistische integratie van de EU door de werkers en werksters tegen elkaar op te zetten in een absurde concurrentie, tegelijkertijd hun omstandigheden nivelleert en op die manier de voorwaarden van hun klasse-eenheid in het leven roept;

2. het feit dat de neoliberale “governance” door het uithollen van de parlementaire democratie, de vraag voedt naar een heropbouw van de democratie door de strijd van onderuit.

45. De rol van de syndicale linkerzijde zal bepalend zijn om de vakbonden om te vormen tot instrumenten voor de eenmaking van de strijdende arbeidersklasse.

Eén onbekende weegt op ons strategisch schema: hoe zit het met de mogelijkheid dat de strijdbewegingen, die streven naar “allemaal samen,” aanknopingspunten vinden binnen de vakbond, en dat een deel van de vakbond een eenmakende rol vervult in de sociale weerstandsbewegingen, tegen de wil van de bureaucratie in? We weten dat dit scenario zich herhaaldelijk heeft voorgedaan in België, in het bijzonder tijdens de algemene stakingen van 1950 en 1960-61. Het is echter niet zeker dat de mechanismen die daaraan ten grondslag lagen, nog steeds aan het werk zijn.

De afglijding in de integratie is tegenwoordig zo sterk, dat er nog grotere, diepgaandere en meer vastberaden sociale bewegingen nodig zijn dan vroeger om breuken te veroorzaken in de apparaten. Welnu, de kracht van de mobilisaties is in grote mate afhankelijk van de inzet van de meest uitgebuite lagen, omdat die tegenwoordig vatbaar zijn om de meeste energie in de strijd te leggen. Een groot deel van die lagen heeft momenteel geen voor de hand liggende reden om te kiezen voor een strategie die erop gericht is te wegen in de vakbonden om eisen te verwezenlijken. De verantwoordelijkheid van de strijdsyndicalisten is hier de inzet: zullen ze al dan niet in staat zijn een strategische alliantie te vormen met de precair en uitgesloten, wat een overschreiding van de bureaucratische grenzen en het verlaten van het zuivere syndicalisme veronderstelt? Per slot van rekening zijn het hun sociale praktijk en die van de nieuwe militante lagen, die zullen beslissen over de heropleving (of de afwezigheid daarvan) van de vakbonden als instrumenten voor de eenmaking van de strijdende arbeidersklasse. In afwachting van het uiteindelijke verdict kunnen we enkel vaststellen dat de macht van de apparaten vandaag vooral een gemakkelijk middel is voor het patronaat en de regeringen om de arbeidersklasse op te sluiten in het kader van het overleg en ze aan het project EU vast te ketenen.

Vanuit dat oogpunt, spelen de verschillende fracties van de bureaucratische apparaten specifieke rollen:

- Over het algemeen is de leiding van het ACV er grotendeels in geslaagd om zijn kaders en militanten te doordringen van een post-moderne ideologie die het klassenconflict uit de weg gaat. Die ideologie vormt een ernstige hindernis voor de strijd van de werkers. Dat succes betekent echter niet dat het apparaat in staat zou zijn een absolute controle uit te oefenen: de christelijke bedienvakbonden hebben zich bijvoorbeeld verzet tegen de verandering van het bedienendstatuut in het kader van het interprofessioneel akkoord 2011-2012. Nochtans heeft de ACV-ideologie, die ertoe leidt dat de militanten zich enigszins gedragen als leden van een “partij”, manoeuvres gestimuleerd om de gemeenschappelijke actie met de bedienden

van de socialistische vakbond te weigeren. Bovendien is het apparaat van christelijke vakbond en ACW vooral aan franstalige kant in staat een zekere marge te laten voor een radicaler discours en ook voor radicalere initiatieven, die eigenlijk haaks staan op haar oriëntatie maar die ze zo handig probeert te recupereren.

- Aan de andere kant van het syndicale spectrum ontplooit het Waalse ABVV een antikapitalistisch discours, dat de leegte vult die door de sociaal-democratie gelaten werd, en het in staat stelt zijn kaders en militanten het gevoel te geven dat ze behoren tot een “ideologische stroming” die tegen de concurrenten opbokst. De tegenstelling tussen de de woorden en de daden is hier zeer sterk, omdat de bureaucratische leiding de neoliberale politiek van de door de sociaal-democratie gedomineerde Waalse regering tegelijkertijd steunt, terwijl het antikapitalistische discours door de kaders en militanten aangegrepen kan worden om het in de praktijk om te zetten. Maar de linkse stromingen binnen het apparaat kunnen de radicalisatie ook doen afwijken naar een regionalistische strategie, die kan uitlopen op een verdieping van de communautaire splitsing van het ABVV.

46. De strijd tegen het seksisme, het racisme en de islamofobie is bepalend in een strategie van eenheid van alle uitgebuitenen en verdrukten.

Meer dan ooit is de eenheid van de uitgebuitenen en verdrukten een voorwaarde voor succes. Het zeer heftige en perverse racistische, sexistische en islamofobe offensief dat sinds enkele jaren gelanceerd werd door uiterst-rechts, en waarvan het hoofddoekenverbod de toetssteen is, is momenteel één van de belangrijkste uit de weg te ruimen hindernissen. Dat offensief is des te gevaarlijker omdat diep doordringt in de democratische verenigingen, in partijen die zich tot de linkzijde beschouwen en in organisaties van de arbeidersbeweging. Het is er al grotendeels in geslaagd de democratische eis voor stemrecht en verkiesbaarheid van immigranten te verdoezelen. Ze dreigt nu de woede van een deel van de arbeidersklasse af te leiden naar de “andere”, de zondebok van dienst. In de context van de verzwakking van de EU en de crisis van de euro zal het succes van dit offensief er onvermijdelijk toe leiden dat een fractie van het Europese grootkapitaal ertoe overgaat de populistische rechtse en extreem-rechtse partijen, die de aartsvijanden zijn van de arbeidersklasse, openlijker te ondersteunen.

Daarom is de strijd tegen elke vorm van discriminatie en stigmatisering van de moslims, en van de moslima's in het bijzonder, overal gevoerd met de grootst mogelijke volharding moet worden. In die strijd verwerpen we de misvatting als zou de laïciteit een neutraliteit van de openbare ruimte betekenen, die op zijn beurt een neutraliteit van de personen zou vereisen. Voor ons betekent laïciteit de radicale scheiding tussen Kerk en Staat, gecombineerd met de vrijheid van iedereen om voor zijn politieke, filosofische en religieuze standpunten uit te komen. We klagen daarom de schijnheiligheid aan die de vrouwenemancipatie inroept om gesluisde vrouwen te verjagen uit scholen, uit overheidsdienst en zelfs uit de werkplekken in het algemeen. Voor ons is het feminisme de strijd van de vrouwen voor hun rechten, in de eerste plaats voor hun recht om vrij over hun lichaam te beschikken. Dat houdt echter ook in dat het vrouwen vrij staat zich te kleden zoals ze willen en zelf te beslissen wat gepast is, zonder enige verplichting of verbod.

47. De nationalisatie zonder schadeloosstelling van de financiële sector en de energie onder arbeiders- en democratische controle is de sluitsteen van onze strategie om de kapitalistische crisis te breken.

Strijden is niet voldoende. Het fundamenteel onstabiele karakter van de situatie heeft niet enkel gevolgen voor de actie-ordewoorden, maar ook voor de eisen. De grote moeilijkheid waar we mee geconfronteerd worden, is inderdaad het feit dat de situatie objectief neigt naar een uiterst radicaal globaal programma van antikapitalistische antwoorden.

De twee sleutelementen van dit programma zijn de nationalisaties zonder schadeloosstelling van de financiële sector en van de energiesector. Het centraal strategisch karakter van die twee eisen vloeit rechtstreeks voort uit de analyse van de kapitalistische crisis: de financiële sector en de energiesector zijn de voornaamste verantwoordelijken voor de vernietiging van de maatschappij (door de inflatie van schulden en krediet) en van het leefmilieu (door de verbranding van fossiele brandstoffen en het gebruik van kernenergie). Hun nationalisatie zonder schadeloosstelling of overname, onder controle van de werker,s is noodzakelijk voor een uitweg uit zowel de sociale als de ecologische crisis: de wet van de winst blokkeert de overgang naar een ander energie-systeem, en om die overgang te realiseren zijn er enorme investeringen nodig, die enkel gefinancierd kunnen als de gemeenschap de controle over de door de privé-sector geaccumuleerde financiële middelen in handen neemt.

Het spreekt vanzelf dat dit programma in “normale” tijden hoog boven het bewustzijnsniveau van de grote meerderheid van de werkers zweeft, maar het is werkelijk noodzakelijk: er bestaat geen vereenvoudigde versie die toelaat het probleem te omzeilen. Hier zijn twee opmerkingen te formuleren:

1. De moeilijkheid kan fundamenteel enkel overwonnen worden door de praktijk van de strijd, zijn uitbreiding en zijn zelforganisatie. Dat proces zal toelaten dat het bewustzijn de reuzenschreden vooruit maakt, die nodig zullen zijn om het niveau te bereiken dat beantwoordt aan de historische noodzaak. Als de tegenstelling niet op die manier opgelost geraakt, gaat de mensheid ongetwijfeld zeer ernstige eco-sociale catastrofes tegemoet, want het kapitalisme vernielt zowel de maatschappij als de natuur. We moeten die diagnose durven stellen, ook in onze ruimste propaganda. Dat is één van de middelen om het revolutionaire potentieel van de toestand duidelijk te helpen maken. We moeten onze bekwaamheid vergoten om dit te doen op een overwogen en goed geargumenteerde manier, zonder catastrofisme, ons kritisch baserend op de wetenschap, en zonder te vervallen in een messianisme dat ons van de politieke actie zou afleiden.

2. Zoals voor de actie-ordewoorden is een grote tactisch soepelheid vereist. We moeten nog beter leren om in elke specifieke conjunctuur enkele sleutel-eisen die we in de agitatie gaan benadrukken, te identificeren, en tegelijkertijd in onze propaganda op een andere manier duidelijk te maken dat die eisen hun volle betekenis maar krijgen in het kader van een globaal antikapitalistisch programma. De kritieke kwestie is hier eisen voorop te stellen die ons toelaten om vooruitgang te maken, eisen die vanzelf andere eisen zullen oproepen. We moeten echter vermijden eisen te stellen die, onder het voorwendsel de kloof tussen de objectieve noodzaak en het bewustzijnsniveau te dichten, er eigenlijk toe zouden leiden dat

de beweging zou blokkeren en het globale programma van zijn antikapitalistische reikwijdte zouden ontdoen. De oprichting van een openbare bank volgens het model van wijlen de ASLK is bijvoorbeeld geen stap vooruit in de richting van de noodzakelijke nationalisaties van de banken en het krediet, maar vormt eerder een dood spoor, temeer daar zij niet veel “gemakkelijker” door te drukken zou zijn dan die nationalisaties.

48. We eisen een audit van de schulden, onder controle van de sociale bewegingen en met hun actieve deelname. De verwerping van de ongeoorloofde schulden vervolledigt de eisen om “het geld te halen waar het zit” en legt de brug naar de verwerping van de schulden tout court.

Het probleem van de openbare schuld vormt tegenwoordig een centrale inzet voor de strijd, zijn politisering en zijn eenmaking op het niveau van de EU. Het confronteert de wereld van de arbeid met het tweespan financiële en politieke macht, dat steeds meer geïntegreerd is met als doel wat nog rest van de “welvaartsstaat” te vernietigen. De onvoorwaardelijke verwerping van de schulden is de sleutel-eis om de strijd één te maken op het niveau van het subcontinent en er een politieke uitkomst aan te geven. Die eis vloeit rechtstreeks voort uit de analyse van de crisis van de EU, en van de eurozone in het bijzonder, en vormt de beste hefboom om naar de Socialistische Verenigde Staten van Europa te gaan, want hij stelt de wereld van de arbeid rechtstreeks tegenover de despotische proto-staat die de Unie eigenlijk is.

Om die eis in te voeren en te populariseren ondersteunen we de eis voor een audit van de schuld onder controle van de sociale bewegingen, uitgevoerd met de deelname van hun vertegenwoordigers en gesteund op de vorming van burgercomités, om de ongeoorloofde schulden te identificeren. Die eis legt een brug naar de eis van de verwerping van de schulden. Terwijl hij beantwoordt aan het bewustzijnsniveau in het huidige defensieve klimaat, maakt hij het ook mogelijk om de sociale mobilisatie in de praktijk tegenover de despotische instellingen van de Europese Unie te stellen en geeft hij een concreet antwoord op de verzuchtingen naar “echte democratie nu”.

De eis voor een audit van de schulden is niet tegengesteld aan de eisen om “het geld te halen waar het zit” (opheffing van het bankgeheim, vermogenskadaster, vermogensbelasting, afschaffing van notionele intrest en van het bevrijdend karakter van de roerende voorheffing, belasting van de op de beurs gerealiseerde meerwaarden, enz.). Terwijl hij enerzijds de strijd op een hoger politiek niveau brengt, vervolledigt hij ook die eisen en bezorgt ze hun antikapitalistische samenhang: het zou inderdaad onzinnig zijn dat de opbrengst van de maatregelen om “het geld te halen waar het zit” zou gebruikt worden om ongeoorloofde leningen terug te betalen, en dus het financiekkapitaal vet te mesten. De bijkomende financiële middelen die door die maatregelen vergaard worden, moeten integendeel dienen om sociale noden te lenigen en het leefmilieu te herstellen, met name door een herfinanciering en uitbreiding van de openbare sector.

49. De SAP ondersteunt elke maatregel, hoe beperkt ook, die toelaat het kapitaal te verzwakken zonder de volgende etappes in de strijd te blokkeren.

De financiële crisis en de onsamenhangendheid van de strikt “anti-neoliberale” herreguleringsstrategieën laten toe terug te keren tot het abc van de marxistische kritiek: als de speculatieve luchtballonnen barsten, toont dit aan dat geld geen rijkdom creëert. Aldus stort heel de mystificatie van het kapitalisme ineen, en komt de naakte waarheid tevoorschijn: enkel de menselijke arbeid creëert waarde. Bijgevolg toont de afname van het aandeel van de lonen in het BBP eenvoudigweg aan dat een toenemend deel van de door de werkers geproduceerde waarde toegeëigend wordt door een parasitaire klasse: de kapitalistische klasse. Welnu, niet enkel creëert die aderslating niet de banen, die door de “stelling van Schmidt” (de winsten van vandaag zijn de investeringen van morgen en de banen van overmorgen) beloofd werden, maar bovendien put ze systematisch de twee bronnen van alle rijkdom, de Aarde en de werker, uit.

De conclusie is duidelijk: om de menselijke samenleving en het leefmilieu te beschermen tegen de destructieve krachten van het kapitalisme, is er geen andere mogelijkheid dan het kapitaal te verzwakken. Elke maatregel, hoe beperkt ook, is nuttig als hij echt toelaat vooruitgang te maken in die richting zonder de volgende etappes te blokkeren. Die aanpak van het probleem stelt ons in staat een positieve houding aan te nemen tegenover zelfs heel onmiddellijke maatregelen, en ze tegelijkertijd te verbinden met de rode draad die leidt naar de onteigening van de onteigenaars.

50. De Sociale Zekerheid is van de werkers. De SAP eist dat de sociale zekerheid beheerd wordt door de werkers en hun vertegenwoordigers. Wij scheiden de discussie over de toekomst van de sociale zekerheid van het communautaire debat over de toekomst van de burgerlijke staat België. We willen een uitbreiding van de sociale zekerheid om de rechten radicaal uit te breiden, de gelijkheid van rechten in te voeren en er echte, effectieve rechten van te maken.

De strijd voor de sociale zekerheid is van cruciaal belang, niet alleen om de onmiddellijke belangen van de wereld van de arbeid te verdedigen, maar ook vanuit een antikapitalistisch perspectief. Het is één van de middelen om de enorme bewustzijnsachterstand in te halen door te steunen op het bestaande om nieuwe hervormingen voor te stellen. Inderdaad, als het kapitaal een eind wil maken aan repartitie-stelsels, is dat niet alleen om de “loonkost” te verminderen en zich de reusachtige markt van de kapitalisatie toe te eigenen, maar ook omdat de sociale zekerheid een historisch product is van de klassesolidariteit, die het inkomen gedeeltelijk loskoppelt van de arbeid. Daardoor is ze een eerste concretisering van de idee dat ieder menselijk wezen recht heeft op bepaalde, maatschappelijk bepaalde levensomstandigheden. Het pensioen is bijvoorbeeld niets anders dan een voortgezet loon dat de gepensioneerden ontvangen voor hun bijdrage aan het maatschappelijk leven.

In die zin moeten we de sociale zekerheid niet enkel verdedigen en verbeteren (door de rechten opnieuw toe te kennen aan het individu en door de verminderingen van patronale bijdragen, die een indirect loon vormen en geen “last”, af te schaffen), maar ook:

1. eisen dat de sociale zekerheid uitsluitend door de werkers beheerd wordt;

2. de discussie over de toekomst van de sociale zekerheid radicaal scheiden van het communautaire debat over de toekomst van de burgerlijke staat België (“splits uw staat, niet onze sociale zekerheid”);

3. steunen op de verworvenheden om ideologisch de weg te banen naar een antikapitalistisch programma dat de rechten radicaal uitbreidt, de gelijkheid van rechten instelt en er effectieve, reële rechten van maakt: recht op arbeid, recht op huisvesting, recht op vrije tijd, enz.

Dezelfde logica geldt voor de verdediging van de openbare sector tegen de privatisering, en zijn uitbreiding als middel om het leefmilieu te herstellen en het recht op gezondheid, onderwijs, mobiliteit, enz. te concretiseren. Op basis van het precedent van de sociale zekerheid, verdedigen we het idee van een patronale economische bijdrage, bovenop de sociale bijdrage, die zal dienen om de schade die het kapitalisme berokkend heeft aan de maatschappij en het leefmilieu, te herstellen. Twee belangrijke middelen om dit te doen zijn de mutualisering binnen de patronale klasse van de kosten die voortkomen uit het verbod op ontslagen en uit de radicale verkorting van de arbeidstijd zonder loonverlies enerzijds, de creatie van een openbaar systeem voor gratis kwaliteitsvolle mobiliteit, voornamelijk gebaseerd op het openbaar vervoer, anderzijds.

51. Om het probleem van de politieke macht te stellen, is er een omweg nodig langs het zich opnieuw toe-eigenen van de politiek en de heropbouw van de democratie tegen de politieke kaste en haar neoliberale politiek.

Elk politiek programma moet het probleem van de politieke macht stellen. Vanuit een antikapitalistisch perspectief kan dat probleem niet meer op dezelfde manier gesteld worden als in de vorige eeuw. De crisis van de burgerlijke parlementaire democratie en de verandering van de klassennatuur van de sociaal-democratie hebben de kaarten volledig herschud. De klassieke aanpak van het Overgangsprogramma bestaat erin de reformistische partijen of “burgerlijke arbeiderspartijen” aan de macht te brengen onder druk van de gemobiliseerde werkers, ze te deborderen door ze uit te dagen om een van de syndicale linkerzijde afkomstig programma, dat een breuk met het kapitalisme impliceert, te realiseren. Die aanpak is niet meer aangepast. Het perspectief van een “arbeidersregering” die steunt op de mobilisatie van het arbeiderseenheidsfront is vandaag alleen nog algemeen propagandistisch -of riskeert geïnterpreteerd als een eenvoudige parlementaire combinatie die de gevestigde orde niet verstoort.

Om vandaag het probleem van de politieke macht in een antikapitalistisch perspectief te stellen, moet men de omvang van de crisis van de burgerlijke parlementaire democratie en haar partijen juist inschatten. Een heropbouw van de democratie is nodig, maar hij is onmogelijk binnen het kader van het systeem zelf. Hij kan enkel voortkomen uit een krachtige sociale mobilisatie voor een radicale democratisering van de politiek, de “de-commodificatie” van de publieke goederen en diensten en, uiteindelijk, het zoeken van een alternatieve uitweg uit de crisis op Europees niveau.

Een omweg is dus nodig langs het zich opnieuw toe-eigenen van de politiek en de heropbouw/heruitvinding van de democratie tegen de politieke kaste en haar neoliberale politiek. We richten ons op een perspectief van een botsing van legitimiteiten tussen

enerzijds het huidige politieke systeem en anderzijds de sociale mobilisatie. Om in staat te zijn een politiek alternatief te ontwikkelen, moet die mobilisatie een strategie van burgerlijke ongehoorzaamheid, alsook een andere politiek en een andere manier om aan politiek te doen, ontwikkelen. In de huidige etappe is het belangrijk dat die strategie gewelddoos blijft om de steun van zo breed mogelijke lagen te verkrijgen.

Het zich opnieuw toe-eigenen van de politiek kan verschillende, complementaire vormen aannemen, in functie van de concrete situatie, het niveau van het bewustzijn en van de mobilisaties, nationale contexten, enz. In het algemeen zijn we voorstander van het referendum op initiatief van de bevolking, van het verbod op cumul van mandaten, van het vastleggen van de bezoldiging van de verkozenen op het niveau van die van geschoolde arbeiders en ook van de mogelijkheid om verkozenen af te zetten die een politiek voeren die in strijd is met hun verkiezingsprogramma. Maar de essentie komt neer op het ondersteunen van alle democratische initiatieven tot en praktijken van debat, collectief experimenteren, herovering van publieke ruimte. Die initiatieven en praktijken laten de uitgebuitenen en verdrukten immers toe zichzelf te organiseren om hun isolement te doorbreken en zich zo te beginnen opstellen als politiek subject, niet enkel in de publieke ruimte maar ook op de werkplek, in het geval van stakingen. Zoals de bewegingen van de verontwaardigden in Spanje en Griekenland aantonen, en ook de campagne van de basiscomités tegen de privatisering van het water in Italië, zijn het die initiatieven en praktijken die de politieke hervormingen over het referendum, de bezoldiging van de verkozenen, hun afzetting, enz. hun zin verlenen.

52. **Het internationaal proces van omvorming van de sociaal-democratie van reformistische in sociaal-liberale partijen betekent een reusachtige achteruitgang van de klasse-onafhankelijkheid van de arbeiders op politiek vlak. Die achteruitgang weegt op de krachtsverhoudingen. Wij pleiten ervoor dat de syndicale beweging haar politieke verantwoordelijkheden opneemt en zijn banden met de SP.a/PS verbreekt en de vorming van een nieuwe partij van de wereld van de arbeid bevordert om de klassebelangen van de uitgebuitenen en onderdrukten te verdedigen.**

De sociaal-democratie bereidt zich voor op een kwalitatieve sprong in het tegen de wereld van de arbeid gerichte offensief van sociale achteruitgang. Van haar kant bevindt de CD&V zich in een historische crisis: ze is niet meer de grootste partij in Vlaanderen, haar voorzitter Marianne Thyssen heeft ontslag genomen na de verkiezingen, de partij blijft de druk van de NVA ondergaan, verschillende kopstukken bereiden zich voor om het schip te verlaten (Leterme, Vervotte, Vanackere). De Groenen vertegenwoordigen geen alternatief want ook zij zijn bekeerd tot het neoliberale beleid. Zonder een partij van de wereld van de arbeid kunnen de achteruitgang van de SP.a, de crisis van de CD&V en de integratie van de Groenen in het establishment enkel leiden tot een verschuiving van de stemmen naar de populistische rechterzijde.

De inzet is enorm. Alles wijst erop dat de syndicale bureaucratie de strijd tot het einde tegen de soberheidsmaatregelen niet zal organiseren. We moeten alles in het werk stellen opdat de leden de apparaten achter zich zouden laten, opdat de geprecariseerde en verontwaardigde jeugd onafhankelijk van die apparaten in beweging zou komen en tot interactie met de syndicale mobilisatie zou komen. Dat is onze belangrijkste taak. Tegelijkertijd is het

klassenbewustzijn zeer laag weegt de afwezigheid van een geloofwaardige politieke uitweg op niveau van de massa's zwaar op zijn ontwikkeling, en op het vermogen tot weerstand, vooral bij de linkse militanten, delegees en syndicale kaders. Voor anderen is ze het excuus voor passiviteit.

Een nieuwe partij van de uitgebuitenen en onderdrukten is nodig om de werkende klasse toe te laten een van de burgerij onafhankelijke politieke vertegenwoordiging te hebben en haar antikapitalistisch klassenbewustzijn te ontwikkelen. Die partij kan niet uit het niets gevormd worden, maar enkel in verbinding met de mobilisaties en om de sociale en syndicale eisen, en in het bijzonder de eisen die uit de strijd voortkomen, uit te dragen. We roepen de sociale sectoren die in strijd zijn, in het bijzonder de syndicale sectoren, op hun verantwoordelijkheid als vertegenwoordiger van de massa van werk(st)ers en werklozen op te nemen en de vorming van een nieuwe klasse-partij te bevorderen en te ondersteunen, zonder de syndicale onafhankelijkheid in het gedrang te brengen. Dat veronderstelt vooreerst dat die sectoren breken met de sociaal-democratie (en de groenen).

Natuurlijk kan de vakbond zichzelf niet omvormen in een politieke partij. Dat zou in strijd zijn met de syndicale onafhankelijkheid. Maar hij kan beslissen de opbouw van een partij die zijn eisen verdedigt op het politieke terrein, te bevorderen. Dat is wat gebeurd is in Engeland in de 19de eeuw toen de vakbonden beslisten de Labour Party te stichten en in Brazilië in de 20ste eeuw met de stichting van de PT. Dat is ook wat Trotsky voorstelde aan zijn aanhangers in de USA waar een nooit een massa-partij van de klasse bestond. Door de transformatie van de sociaal-democratie (en de evolutie van de Groenen) bevinden we ons in een analoge situatie: er bestaat geen klasse-partij met massa-basis meer.

De oprichting van een klasse-partij vereist een strijd van de syndicale linkerkant tegen het “zuiver syndicalisme”. Dat creëert een artificiële scheiding tussen de syndicale strijd van de werkers en de politieke actie, die voorbehouden blijft aan de “professionelen”, d.w.z. Aan de “politieke vrienden” die op die manier vrij spel krijgen. De oprichting van een klasse-partij veronderstelt het neerhalen van die door de bureaucratische apparaten opgerichte muur om de uitgebuitenen toe te laten zelf aan politiek te doen.

Een nieuwe partij van de wereld van de arbeid moet geen syndicale partij zijn, en nog minder de partij van een vakbond. Een partij die eenvoudigweg het politiek verlengstuk van het ABVV en zijn militante cultuur (“weg met de tsjeven”) zou zijn, zou een hypotheek leggen op de mogelijkheid om de verzuchtingen van een deel van de klasse te belichamen. Syndicale verantwoordelijken binnen het ABVV die overtuigd zijn van de noodzaak van een partij, zouden componenten van de christelijke arbeidersbeweging die met hetzelfde probleem van gebrek aan politiek verlengstuk te kampen hebben, moeten identificeren.

Wat dat betreft, is de situatie in erg verschillend in Vlaanderen -waar de christelijke arbeidersbeweging deelneemt aan de CD&V- en in Franstalig België -waar de MOC minstens evenveel banden heeft met Ecolo als met de CdH.

Overigens is het belangrijk dat de partij, hoewel de sociale kwestie ongetwijfeld van beslissend belang is, zo veel mogelijk de verschillende aspecten van de systeemcrisis van het kapitalisme aanpakt, met name de “ecologische crisis”. Dat zal ze in staat stellen militant

potentieel aan te spreken en sympathie te verwerven binnen de groene beweging, waar de neoliberale evolutie van Ecolo en Groen! een leegte heeft doen ontstaan.

We moeten de lessen trekken uit de mislukking van andere ervaringen zoals de Braziliaanse PT, de Italiaanse PRC, enz. Een nieuwe klassenpartij moet zich opstellen als een onverzettelijke oppositiepartij, die elke vorm van medebeheer van de crisis afwijst en beoogt doorheen de eenheid in de massa-strijd de voorwaarden te scheppen voor een regering die breekt met het kapitalisme. Dat betekent dat die partij zich niet moet inschakelen in het institutionele en politieke spel, maar een anti-systeem partij moet zijn, die de weg kan aangeven naar toe-eigening van de politiek en de heruitvinding van de democratie van beneden uit.

Voor de SAP moet het programma van een nieuwe partij van de wereld van de arbeid antikapitalistisch, feministisch, internationalistisch en ecosocialistisch zijn. Enkel een dergelijk programma kan een alternatief bieden voor de crisis van het rottende kapitalisme. Maar wij zijn vandaag een minderheid. In het geval van de vorming van een klassenpartij gebaseerd op de vakbonden spreekt het vanzelf dat het programma bepaald zou worden door krachten die niet eens zijn met heel ons programma. In dat geval zou de SAP, zonder zich te ontbinden, actief en loyaal bijdragen tot de opbouw van die nieuwe partij, zonder ultimatus, en zou er een antikapitalistische, revolutionaire, feministische, internationalistische en ecosocialistische oriëntatie verdedigen.

INSTRUMENTEN OM TE WEGEN OP DE STRIJD

- 53. Om te beginnen een antikapitalistische oriëntatie in de praktijk te brengen, wil de SAP met name bijdragen tot de opbouw van hergroeperingen van unitaire militanten die tegelijkertijd plaatsen voor reflectie en uitwerking van ideeën, en hefboomen voor de actie zijn.**

De revolutionaire politiek is geen messianisme, het is een concrete activiteit, die afgemeten wordt aan haar concrete resultaten, ook in een niet-revolutionaire periode. Het gaat er niet om ergens een vast herkenningsteken in de grond te planten en de opkomst van de massa's geduldig af te wachten. Het gaat er voornamelijk om tussen te komen in de strijd en te proberen ze te beïnvloeden en te richten naar antikapitalistische doelstellingen enerzijds, en zich onder te dompelen in de sociale beweging om haar vindrijkheid en creativiteit te integreren in een levend antikapitalistisch programma anderzijds.

Daartoe wil de SAP voornamelijk bijdragen aan de opbouw van ad hoc instrumenten, die tegelijkertijd plaatsen voor reflectie en uitwerking van ideeën en hefboomen voor de actie zijn. Het komt erop aan het, over de grenzen van de politieke organisaties heen, samenbrengen en stabiliseren te bevorderen van groepen militanten, die over bepaalde specifieke domeinen of thema's een antikapitalistische visie en de essentiële elementen van een strategie, die breekt met de neoliberale politiek, delen. In die context investeert de SAP zijn krachten vooral en prioritair op twee terreinen: enerzijds de strijd voor een strategie van sociaal verzet tegen de

pletwals van de soberheid, en anderzijds de strijd voor een antikapitalistisch alternatief in de mobilisatie voor het klimaat en voor de overgang naar een ander energie-systeem.

Daarmee willen we niet enkel bijdragen tot de mobilisaties tegen de sociale en ecologische crisis, maar ook aantonen dat we van hen kunnen leren om ons programma te verrijken. De toekomst van die hergroeperingen hangt sterk af van de ervaring, het analyse-vermogen en de rijpheid van de politieke militanten die lid zijn van organisaties van de radicale linkerzijde. De leden van de SAP verbergen hun politieke lidmaatschap niet, maar handelen altijd in functie van de belangen van de syndicale en sociale linkerzijde in de brede zin van het woord, en niet in functie van de agenda van hun organisatie.

54. De SAP pleit ervoor, over de grenzen van de verbonden, de centrales, de gewesten en de sectoren heen, netwerken op te bouwen van syndicalisten en sociale militanten in het algemeen die de strijd willen radicaliseren.

De gehechtheid van de linkse syndicale militanten aan hun syndicale organisatie als structuur is één van de elementen die negatief doorwegen op de vorming van een echte klassenstrijd-stroming binnen onze arbeidersbeweging, die onafhankelijk is van de bureaucratie zowel op syndicaal als op politiek vlak. Zowel bij het ABVV als bij het ACV scheiden de apparaten een specifieke ideologie en wereldopvatting af, waarrond ze hun kaders organiseren en hun militanten vormen voor de concurrentiestrijd tussen de organisaties en voor de jacht op de leden.

Geconfronteerd met deze situatie, pleit de SAP ervoor netwerken op te bouwen van syndicalisten die de strijd willen radicaliseren, over de grenzen van de verbonden, de centrales, de gewesten en de sectoren heen. We willen in de praktijk bijdragen aan de opbouw van dat netwerk, in alle respect voor de syndicale autonomie en zonder exclusieven, om de uitwisseling van ervaringen, de solidariteit met geïsoleerde gevechten, de coördinatie in de algemene mobilisaties alsook de strategische en programmatorische reflectie te bevorderen. De Oproep to Sociaal Verzet, die in enkele weken tijd de handtekeningen van meer dan duizend, vooral syndicale, militanten verzameld heeft, is een eerste stap in die richting. Het Actiecomité Europa en de Appel Jeunes en Lutte zijn twee andere interessante initiatieven die zich gedeeltelijk op hetzelfde terrein situeren. De activiteit van het Comité voor de opheffing van de derde wereld schuld (KODEWES), waarvan de expertise in verband met de schuldproblematiek erkend is, draagt eveneens bij tot de ontwikkeling van antikapitalistische eisen.

55. Op basis van de resultaten van Klimaat en Sociale Rechtvaardigheid wil de SAP doorgaan met de opbouw van een “ecosocialistische” stroming binnen de milieubeweging.

Er is momenteel een ophelderingsproces aan de gang in de wirwar van ecologische verenigingen. Voor vele militanten wordt het steeds duidelijker, dat de zeer grote maatschappelijke veranderingen die noodzakelijk zijn om het leefmilieu te redden, en vooral om het klimaat te stabiliseren, niet tot stand kunnen gebracht worden in het kader van het kapitalisme. Die bewustwording vindt plaats op het moment dat de groene partijen duidelijk hebben gemaakt de neoliberale politiek te aanvaarden. De combinatie van die twee elementen

schept ruimte voor een debat over de alternatieven. Die ruimte wordt vooral ingenomen door de stroming van de “décroissance”, maar haar incoherentie, haar gebrek aan strategische perspectieven voor collectieve actie (vooral haar exclusieve focus op de consumptie), laten ruimte open voor een ecosocialistische pool die mobilisatiecapaciteit combineert met programmatorische reflectie op basis van de kritiek van de kapitalistische productiewijze (die zowel de productie als de consumptie/realisatie van de meerwaarde omvat). De successen die Klimaat en Sociale Rechtvaardigheid behaald heeft, passen in dit kader. De SAP zal die groepering en elk ander aangepast initiatief in die zin blijven ondersteunen.

DE EENHEIDSPOLITIEK VAN DE SAP

56. De SAP bevestigt de noodzaak om een nieuwe brede en, ook op electoraal vlak, geloofwaardige antikapitalistische kracht, links van de PS en de groenen, op te bouwen.

Die oriëntatie onderscheidt ons van andere krachten van de radicale linkerzijde voor wie we essentieel een “linkse prikkel” voor de PS en de groenen moeten opbouwen door de eenheid van de radicale linkerzijde (aldus verschillende onafhankelijken en een deel van de KP), door de opbouw van een “nieuwe partij” (aldus een ander deel van de KP) of door de groei van de eigen organisatie (aldus de PVDA).

In Franstalig België worden we geconfronteerd met een “geblokkeerde” situatie wat betreft de “herschikking van de radicale linkerzijde” en wel om verschillende redenen:

- ⤴ de opeenvolgende mislukkingen van de verschillende pogingen in het verleden en het demoraliserend cumulatief effect ervan;
- ⤴ de afwezigheid -althans tot nog toe- van brede en voortgezette strijd, veroorzaakt door de inertie van de syndicale leidingen tegenover de lange politieke crisis en de verscherping van de systeem-crisis;
- ⤴ de onbetwiste electorale hegemonie van de sociaal-democratie en hernieuwde opgang van de groenen;
- ⤴ de centrale politieke doorbraak van de PTB die een neiging tot “nuttige stem lvoor de linkerzijde van links” doet ontstaan en de vorming van een ruime antikapitalistische kracht overbodig lijkt te maken;

Hoewel de concrete mogelijkheden vandaag beperkt zijn, blijft de noodzaak in onze propaganda en in ons discours onze wil om een nieuwe ruime antikapitalistische kracht op te bouwen te behouden, nochtans belangrijk in de periode die voor ons ligt, want:

- ⤴ de verscherping en verdieping van de crisis van het kapitalisme, de slagen die het soberheids-offensief aan de meest elementaire sociale rechten heeft toegebracht, maken het noodzakelijk ook de globale antikapitalistische antwoorden uit te dragen en voor te stellen op het politieke vlak, en dat onmiddellijk te doen, zonder te wachten op ruimere herschikking van de arbeidersbeweging, zoals de verschijning van een nieuwe partij van de wereld van de arbeid;

- ⤴ de ernst van deze crisis doet in steeds bredere sectoren een elementair antikapitalistisch bewustzijn ontwikkelen. Dat bewustzijn komt nog duidelijker tot ontwikkeling in sectoren van de brede voorhoede die binnen het bereik van onze propaganda- en agitatiemogelijkheden liggen;
- ⤴ hoewel ze reëel is, lost de groei van de PTB het probleem niet op, enerzijds omdat een aantal krachten niet bereid zijn en zullen zijn zich met die partij te vereenzelvigen, en anderzijds vanwege de draai van de PTB die haar van de radicale antikapitalistische standpunten verwijderd (zie verder).

In Vlaanderen bestaat ROOD! Sinds zes maanden als afsplitsing van de stroming SP.a Rood van de sociaal-democratie. Ongeveer 170 mensen zijn lid geworden van ROOD!. Het is dus duidelijk dat er nog geen significante lagen die organisatie vervoegd hebben. De SAP heeft altijd kritiek gehad op het entrisme van SP.a Rood vanwege de onbereikbare doelstelling (de SP.a terug op het linkse spoor zetten), die in de praktijk illusies over de sociaal-democratie in stand houdt. Zoals de LSP, S21 en het CAP hebben we ons ingezet voor de opbouw van die organisatie om bij te dragen tot de herschikking van de linkerzijde in Vlaanderen. Na zes maanden opbouw is er nog veel werk voor de boeg. Het wederzijds vertrouwen tussen ex-SP.a-ers en de andere delen van de linkerzijde is nog niet sterk. Anderzijds is het programmatorische standpunt van ROOD! Niet heel duidelijk. Soms neigen ze naar links reformisme, en soms zelfs naar populisme. Soms is het standpunt vaag en verward. In feite verschilt het zelden van de evolutie van de PVDA. Die gelijkenis verklaart in zekere mate het sectarisme van veel leden van ROOD! Tegenover de PVDA (en die maakt daar gebruik van om het sectarisme aan te wakkeren in plaats van het te verminderen). We moeten nochtans niet blind blijven voor de mogelijkheden die ROOD! Biedt voor de herschikking van de linkerzijde in het algemeen, eb de SAP in het bijzonder. Een aantal belangrijke delegees van Ford Genk en de Antwerpse chemie hebben de weg naar ROOD! Gevonden. Dat geldt ook voor een deel van de beweging rond de mobiliteit in Antwerpen. Bovendien zetten talrijke mensen hun eerste stappen in de politiek. We kunnen zeggen dat op sommige plaatsen meer mensen actief zijn in ROOD! dan in de groepen die ROOD! vormen. In een door rechts gedomineerd Vlaams politiek landschap is dat al belangrijk. De ontwikkeling en opbouw verloopt ongelijkmatig in de verschillende regio's. De belangrijkste kern bevindt zich in Antwerpen (en er zijn interessante ontwikkelingen in Limburg en Oost-Vlaanderen). De moeilijkheid is dat onze inplanting niet overeenstemt met die van ROOD!. Wij kunnen niet overal aanwezig zijn. We moeten ROOD! in de mate van het mogelijke numeriek en ideologisch versterken. Het centrale probleem voor ROOD! zijn de gemeenteraadsverkiezingen in Antwerpen. Daar zal het creatief vermogen van ROOD! tegenover de verdeeldheid van de linkerzijde moeten blijken. Het is nog te vroeg om te weten hoe dit zal verlopen. We zullen met de militanten van de SAP oplossingen proberen voor te stellen die vooruitgang mogelijk maken. Daartoe moeten we onze (oude) periferie mobiliseren richting ROOD!

57. Verkiezingscartels van de radicale linkerzijde kunnen de noodzaak van een nieuwe anti-kapitalistische kracht niet vervangen, en gezien de aard en de oriëntatie van die partijen in België zijn ze zijn er ook niet de rechtstreekse of onrechtstreekse voorganger of het embryo van. Bij ontstentenis van zo'n anti-kapitalistische kracht moeten

electorale akkoorden met die organisaties benaderd worden in functie van unitaire electorale tactiek en kunne ze helpen om bij de meest vooruitgeschoven lagen het inzicht dat een antikapitalistisch alternatief nodig is, terrein te doen winnen.

In de huidige defensieve context is de druk voor de eenheid heel sterk. Ondanks het diskrediet van het burgerlijke politieke systeem is het belangrijk de wereld van de arbeid en de jeugd de kans te geven om te stemmen voor een antikapitalistisch alternatief. In dat geval moet men proberen een versnippering van stemmen te vermijden. Voor de SAP is de eenheid echter geen doel op zich. In allianties zijn we bereid toegevingen te doen op secundaire kwesties, als we onze standpunten kunne blijven verdedigen in onze eigen interventies. Maar een eenheidsplatform van de organisaties van de radicale linkerzijde moet correcte antwoorden op de centrale problemen van de klassenstrijd aanbrenen.

We moeten onze eenheidspolitiek herbekijken en daarbij rekening houden met de evolutie van de politieke organisaties en de krachtsverhoudingen. De PvdA is de sterkste organisatie van de radicale linkerzijde. Ondanks haar sectarisme en politieke zig-zags, is ze erin geslaagd serieuze posities uit te bouwen en de andere organisaties op electoraal en politiek vlak te marginaliseren. Haar draai van de laatste jaren vertoont wel gelijkenissen met de draai van de communistische partijen in de jaren '30, die overgingen van een gauchistische lijn (de zogenaamde "derde periode") naar de lijn van het Volksfront (een contrarevolutionair front dat ook antifascistische burgerlijke partijen bevatte), maar tegelijkertijd wel stalinistisch bleven.

Het meest opvallende aspect van de huidige draai van de PvdA is haar "desectarisering" die een positieve evolutie is, die samenwerking mogelijk maakt. De PvdA heeft ook een efficiënte communicatie en goede campagnes om de neoliberale politiek aan te klagen, en bovendien een echte aanwezigheid in de syndicale organisaties. Ze heeft echter niet duidelijk gebroken met het stalinisme, ze heeft zich niet geschaard achter het project van een zelfbeherend en democratisch socialisme en heeft het dogma dat "de partij het front leidt" niet laten vallen, wat leidt tot bureaucratische werkwijzen. Haar ambitie om de politieke uitdrukking te worden van de syndicale beweging gaat arm in arm met een afwezigheid van openlijke kritiek op de bureaucratische leidingen en hun oriëntatie en met de ambitie zich op stellen als "linkse prikkel" of zelfs potentiële partner van de PS en de groenen.

Hoewel de PvdA het ontkent, doen de populistische aspecten van haar campagnes (vooral de verkiezingscampagnes) vrezen voor een evolutie naar rechts zoals die van de Nederlandse SP (die vanuit een zelfde ideologische oorsprong geëvolueerd is naar een populistische, links-reformistische partij). Op korte termijn vormen de positionering als "partij van de vakbonden" en het "belgische" kantje troeven voor haar ontwikkeling. Maar de opstelling als "partij van de vakbonden" zal op middellange termijn in conflict komen met de evolutie van het bewustzijn van de lagen van geradicaliseerde werkers, vooral indien het soberheidsoffensief leidt tot een hevige confrontatie niet alleen tussen PS/SP.a en het ABVV, maar ook binnen dit laatste, tussen top en basis.

Afgezien van de PvdA is het plaatje eenvoudiger. De KP is verdwenen in Vlaanderen, maar behoudt een historisch "aura" die haar in Franstalig België zo goed of kwaad als kan in stand houdt, ondanks haar afwezigheid in de sociale strijd en de verdeeldheid tussen de

verschillende federaties. Het valt niet uit te sluiten dat de partij uiteindelijk in stukken barst, waarbij één sector de PVDA vervoegt, een andere de sociaal-democratie of de groenen en een derde een koers aanhoudt die zowel vasthoudt aan de eigen identiteit als zich unitair opstelt tegen de andere krachten van de radicale linkerzijde.

De LSP is, met haar omvangrijk apparaat van vrijgestelden en dank zij een exclusieve oriëntatie op de jeugd, numeriek sterker geworden dan onze organisatie, vooral in Vlaanderen, waar we sterk achteruitgegaan zijn. Maar haar inplanting in de maatschappij en in de bewegingen blijft zeer zwak, haar zeer beperkte verkiezingsresultaten stagneren of gaan achteruit. De SAP en de LSP, die gemeenschappelijke historische referenties delen, zouden een revolutionair-marxistische, internationalistische en feministische pool kunnen vormen. Ondanks een aantal niet onbelangrijke meningsverschillen, zorgen de programmatorische gelijkenissen tussen onze organisaties ervoor dat dit mogelijk en gerechtvaardigd is. Maar belangrijke meningsverschillen belemmeren mogelijke samenwerking, met name:

- ♣ over het ecosocialisme en het feminisme
- ♣ over de verhouding tussen de opbouw van de partij en de ontwikkeling van de zelforganisatie
- ♣ over de noodzaak en de aard van een brede anti-kapitalistische partij
- ♣ over de opvatting over een nieuwe klassenpartij, die door de LSP beschouwd wordt als een nieuwe sociaal-democratische partij waarin zij een revolutionaire fractie vormt om te recruter.

Langs Franstalige kant heeft de LCR deelgenomen aan de lijsten van het Front des Gauches met de PC, de PSL, de CAP, de PH en Vélorution. Op de valreep opgericht vlak vóór de verkiezingen van juni 2010, heeft het FdG een bevredigend resultaat behaald, maar het feit dat dit niet vertaald werd in militante aanwezigheid buiten de verkiezingen, was erg teleurstellend. Verschillende elementen verklaren die situatie, met name de zwakke mobilisatie van militanten die geen lid waren van de organisaties die het front vormden, en het feit dat de “optelling” van organisaties niet volstaat om een nieuwe dynamiek op gang te brengen. Een bijzonder probleem was de afwezigheid van eensgezindheid tussen de verschillende organisaties over de mogelijkheden, de ritmes en de voorwaarden die het FdG in staat zouden kunnen stellen om geleidelijk door te groeien van een front van organisaties tot een echte volwaardige “nieuwe partij”. Een ander probleem is het feit dat alle tendensen en stromingen van de KP het over één ding eens zijn: hun strategie mikt op een samenwerking, vroeger of later, met de sociaal-democratie en/of de groenen. Gezien onze analyse van de aard van die partijen, is dit onaanvaardbaar voor de SAP/LCR. Het FdG is nu de facto dood en begraven want het is, buiten de laatste verkiezingen, absoluut onbekwaam gebleken een permanent unitair kader te vormen of bij te dragen tot een proces van integratie tussen de organisaties die er deel van uitmaken. Bijgevolg heeft de LCR, op basis van die balans en in die context, geen “geprivilegieerde partner” binnen de radicale linkerzijde. Hoewel we zeker zo ruim mogelijk eenheidsinitiatieven zullen nemen in de strijd tegen de crisis en de soberheid, zullen we unitaire voorstellen of mogelijkheden elk apart beoordelen

en daarbij onze zichtbaarheid en autonomie om campagne te voeren op basis van onze eigen politieke lijn als rode draad hanteren.

In Vlaanderen heeft de SAP tijdens verkiezingen van juni 2010 voor het eerst sinds jaren deel kunnen nemen met kandidaten op de lijsten van de PvdA, een première. De resultaten waren natuurlijk bescheiden, gezien het beperkt aantal kandidaten en de korte campagne. Nochtans was die deelname over het algemeen positief: ze heeft voor onze organisatie een eengemaakte aanpak van de verkiezingen in Vlaanderen mogelijk gemaakt (met een kandidaat op de senaatslijst en eigen of door ons gesteunde kandidaten in de drie provincies waar we actief zijn). De campagne heeft ons bovendien in contact en dialoog gebracht met mensen uit de periferie van de PVDA. Tegelijkertijd was onze campagne een kleine test om de openheid van de PVDA (en de beperkingen ervan) na te gaan.

DE SAP OPBOUWEN, KADERS VORMEN, EEN LEVENDE, DE GENERATIES OVERSCHRIJDENDE, COLLECTIEVE INTELLECTUEEL OPBOUWEN, DIE VOELING HEEFT MET HET VERZET

57. Zonder haar eigen belang te overschatten, beschouwt de SAP haar opbouw als een belangrijke bijdrage tot een globaal alternatief voor de kapitalistische maatschappij, maar ze zal daarin slechts een rol kunnen spelen als ze ook haar eigen praktijk en interne functionering in vraag stelt.

Ons engagement is niet het product van de dogma's van een sekte maar van een oordeel over de diepgang van de kapitalistische systeemcrisis en beschavingscrisis. Het is een globale crisis -zowel sociaal, economisch, ecologisch als ethisch. Het is meer dan ooit een dodelijke illusie te geloven dat het systeem geleidelijk afgeschafte kan worden door een opeenstapeling van vreedzame hervormingen: om de barbarij te vermijden is een revolutionaire omwenteling nodig die de strijd van de uitgebuitenen en verdrukten veronderstelt. In het licht van die uitdaging heeft het geen zin "zeggen" tegenover "doen" te stellen. Of het nu met 100 of met 1000 is, zich organiseren om een radicaal antikapitalistisch programma te verdedigen, is al een vorm van politieke actie. Het is zelfs de noodzakelijke voorwaarde voor een activiteit van revolutionaire verandering die tot het einde wil gaan.

Vroeg of laat zal de crisis van het kapitalisme de uitgebuitenen en de verdrukten dwingen om te strijden, en die strijd zou gunstigere omstandigheden moeten scheppen om de slinger terug naar links te laten vallen en dus ook voor de opbouw van een brede antikapitalistische partij. Veralgemeende strijd die zich tot pre-revolutionaire of revolutionaire situaties ontwikkelt, ontstaat spontaan of quasi-spontaan uit de tegenstellingen van de kapitalistische maatschappij zelf. Maar voor de revolutionaire overwinning is een programma en een bewuste strategie nodig, en die veronderstelt wel de opbouw van een partij.

Ondanks hun kleine aantal en hun grote moeilijkheden zullen de door de wol geleverde en geschoolde revolutionair-marxistische militanten een rol kunnen spelen dank zij hun algemeen inzicht in het kapitalisme. De revolutionaire marxisten zullen die rol in de praktijk echter enkel kunnen vervullen, als ze in staat zijn de vaste scenario's van de twintigste eeuw

los te laten om de eigenschappen van de nieuwe historische periode te vatten en zich te verbinden met de reële contestatiebeweging tegen de bestaande orde. De problematiek van het zich opnieuw toe-eigenen/heruitvinden van de politiek en de democratie is hier beslissend. In die context is het nodig de interne functioneringswijze van de SAP te veranderen en haar actievormen in vraag te stellen.

58. De functioneringswijze van de SAP veranderen om er een laboratorium van het zich opnieuw toe-eigenen van de politiek van te maken. De idee dat de revolutionaire organisatie een “collectieve intellectueel” is, naar waarde schatten.

We zijn geen discussie- en analyse-club. We zijn evenmin enkel een plaats om militante ervaringen te vergaren. We zijn een politieke organisatie die tegen de stroom in strijdt voor haar programma dat ze, al strijdende, uitwerkt en verrijkt. Die algemene opvatting vandaag in de praktijk brengen veronderstelt een politieke reflectie over onze organisatie en functioneringswijze. In het algemeen vereist het in de wacht slepen van overwinningen in de klassenstrijd meer dan ooit de democratische betrokkenheid van de massa van de werk(st)ers en de bevrijding van hun enorm potentieel aan vindingsrijkheid, durf en creativiteit. Buiten onze organisatie beantwoorden we deze problematiek door het democratisch zelfbeheer van de strijd naar voor te schuiven. Maar dat volstaat niet. Dit antwoord moet ook intern een verlengde krijgen. Zoniet zal het instrument SAP gedeeltelijk onaangepast zijn aan zijn doel. De uitdaging bestaat er dus in samen een organisatie-systeem uit te werken, dat toelaat iedereen beter te betrekken en actiever te mobiliseren, en zo de SAP te versterken, haar uitstraling te vergroten en haar nut in de strijd te doen toenemen.

In dit opzicht is het een aanzienlijke uitdaging meer met onze eigen leden te werken en hun kennis en intelligentie tot hun waarde te laten komen. Het komt er samengevat op neer het idee dat de revolutionaire organisatie een “collectieve intellectueel” is, werkelijk in de praktijk te brengen. Daartoe is de sleutel niet de analyse door de “experts” of de vorming van de leden door de “kaders”, maar wel het activeren van het debat op alle niveaus over de politieke lijn waarin de analyse van de experts en de vorming door de kaders geïntegreerd zijn en daardoor het grootste rendement halen. De organisatie moet veranderen en veeleer een laboratorium van politiek denken worden, een levende ruimte van collectieve creativiteit waar de leden de smaak te pakken krijgen politieke antwoorden, strategieën, praktijken, campagnes en initiatieven uit te vinden, zoals ze dat ook doen in de bewegingen waarin ze actief zijn.

Hoe doen we dat? Het is niet de bedoeling de SAP in een toestand van permanent congres te brengen. Het gaat erom de vragen en de mogelijke oplossingen in vraag te stellen en ze voor te leggen aan alle leden, de reflectie te centraliseren en zo de politieke lijn te verrijken om uiteindelijk te komen tot initiatieven waarbij heel de organisatie of een hele sector ervan betrokken is. *“Welk standpunt verdedigen we in verband met dit probleem? De leiding vindt dat we dit moeten zeggen, en wel daarom; dat zijn de voordelen en nadelen: wat denken jullie ervan?”* zijn twee vragen die systematisch gesteld zouden moeten worden. Dat proces vraagt tijd, maar die tijd zal meer dan gecompenseerd worden door de collectieve instemming en de interne samenhang, en dus ook door de militante efficiëntie. In die zin is het ook belangrijk dat de vragen die ter discussie gesteld worden, niet enkel uitgaan van de leiding maar dat de leden zelf gestimuleerd worden, om problemen aan te geven op basis van

hun ervaring op het terrein en dat dit proces op alle niveaus plaatsvindt (nationaal, regionaal en lokaal). Sommige van die debatten om ideeën uit te werken zullen opengesteld worden voor steunende leden (met raadgevende stem) om hun toetreding tot de SAP te bevorderen.

Om voor de hand liggende praktische redenen kunnen alle problemen niet op die manier aangepakt worden. Enerzijds kan de actualiteit vereisen dat snel een standpunt wordt ingenomen en dan moeten de leidinggevende instanties hun verantwoordelijkheid nemen.

Anerzijds is er een selectie nodig op basis van verschillende interne en externe criteria. Die selectie is één van de taken van de leidinggevende organen. Een andere taak van die organen bestaat erin de beste politieke en organisatorische voorwaarden te scheppen om het systeem van collectieve ideeën-uitwerking daadwerkelijk te doen functioneren. De politieke voorwaarden komen erop neer dat de juiste problemen gekozen worden, dat de juiste vragen gesteld worden over die problemen en dat aan de leden de marxistische programmatorische hulpmiddelen (en ook feitelijke informatie) gegeven wordt, die ieder van hen in staat stelt volwaardig deel te nemen aan het debat. De organisatorische voorwaarden gaan essentieel over het vrijmaken van tijd en ruimte, het creëren van centralisatie-mechanismen en ervoor te zorgen dat de vastgelegde oriëntaties in concrete activiteit vertaald worden. Tot slot is het taak van de leidinggevende organen van de SAP erop toe te zien dat de programmatorische verworvenheden van het marxisme het referentiekader van het “laboratorium” blijven.

De omvorming van de SAP tot een handelende collectieve intellectueel is de politieke sleutel om een eind te maken aan de eeuwige neiging van de leidingen die op het democratisch-centralisme gebaseerd zijn, om niet alleen de politieke uitwerking maar ook de organisatorische taken te concentreren. Als we de politieke lijn als leidraad nemen, kunnen we inderdaad het best onze organisatorische gebreken bewust te boven komen, energieën bevrijden, de werking systematisch organiseren, de competenties naar waarde schatten en iedereen stimuleren om zijn verantwoordelijkheid op te nemen in de opbouw van de organisatie.

59. De SAP versterken bij de jeugd. Een militant collectief opbouwen over de generaties heen, zonder “jongerisme” en paternalisme, dat ertoe kan bijdragen de arbeidersbeweging te doen herleven en de eenheid op te bouwen door de historische verworvenheden van de gevechten van gisteren over te dragen naar de huidige strijd.

Het onderscheid tussen jonge werkers en oudere werkers valt grotendeels samen met het onderscheid tussen precairen en niet-precirenen. De verschillende situatie van die twee groepen binnen de wereld van de arbeid komt bovenop de specifieke onderdrukking van de jeugd in de kapitalistische maatschappij, en creëert een kloof in termen van bewustzijn, organisatie en eisen. Voor een antikapitalistische uitweg is het belangrijk die kloof te dichten. De SAP, die revolutionaire militanten van verschillende generaties groepeerd, kan ertoe bijdragen de revolutie van de jeugd te verbinden met de strijd van de jonge werkers, maar ook de strijd van de jonge geprecariseerde werkers te verbinden met die van de georganiseerde arbeidersbeweging.

Zich versterken in de jeugd is ook een uitdaging voor de SAP. Het komt erop aan voorrang te geven aan de opbouw bij de geschoolde jeugd die tot de arbeidsmarkt toetreedt, poogt dat te

doen of toegetreden is en onderhevig is aan kapitalistische meeruitbuiting door “precariteit”, interim en uitsluiting. Dat vereist een bewuste inspanning om de politieke lijn, de aanpak van de vorming, de manier van communiceren, de militante praktijk en de interne functioneringswijze aan te passen door een aanpak die zowel “jongerisme” als paternalisme vermijdt. Gezien de specifieke onderdrukking van de jeugd als sociale laag impliceert dat ook steun aan de opbouw van de JAC (Jeunes Anticapitalistes, bestaat momenteel enkel in Franstalig België) , als zelfstandige jongerenorganisatie die politiek solidair is met de SAP-LCR.